Mebadi
International Journal of Philosophy

Volume: 2 Special Issue: 1 Year: 2025 | Cilt: 2 Özel Sayı: 1 Yıl: 2025
pp. S1-S24 ss. S1-S24
Special Issue on *Yalçın Koç* ***Yalçın Koç* Özel Sayısı**

Trans-finite and the Picturing of Turing Machines

Sonlu-ötesi ve Turing Makineleri Tasavvuru

Yalçın Koç

manager@misketsoap.com.tr

Article Information

Article Type
Research Article
Date Received
20.08.2025
Date Accepted
03.10.2025
Date Published
12 October 2025
Plagiarism Checks: Yes, Turnitin.
Ethical Statement
It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Yalçın Koç)

Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Makale Bilgisi

Makale Türü
Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi
20.08.2025
Kabul Tarihi
03.10.2025
Yayın Tarihi
12 Ekim 2025
Benzerlik Taraması: Evet, Turnitin.
Etik Beyan
Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. (Yalçın Koç)

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Cite As | Atıf

Koç, Yalçın (2025). Trans-finite and the Picturing of Turing Machines. *Mebadi International Journal of Philosophy*, 1 - 24.
https://doi.org/10.5281/zenodo.17332905

Abstract

The "picturing (*tasavvur*)" of "Turing machines", which is "logia (*fikriyat*)" pertaining to the "descendent (*düşkün*)", is essentially developed on the basis of the "circle-free machine" that performs "computation" under "Euclidean geometry" and "arithmetic". The construction of the "circle-free machine" requires "infinitely often" operations and "infinite" amount of "ink". As a "picturelessname (*suretsiz isim*)" pertaining to "logia (*fikriyat*)", "infinite" is "relative (*izafi*)" to the "finite". The "infinite" however cannot be constructed by starting from the "finite". By means of "tamga-name theographia (*tamga-isim theographiası*)", we considered the concept of "trans-finite (sonlu-ötesi)" that is not "relative (*izafi*)" to the "finite". By "tamga-name theographia (*tamga-isim theographiası*)", we mean "(composed) name writing (*müteşekkil isim yazımı*)", by means of "strike (*darb*)", in the form of "picture (*resim*)" within the framework of "substance theographia (*cevher theographiası*)", that constructs "trans-finite (*sonlu-ötesi*)" which is not "relative (*izafi*)" to the "finite". Through this approach, we explained that construction of a "(composed) body of trans- finite (in-less) length (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *uzunluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" belonging to "Euclidean geometry" and "(composed) body of trans-finite (in- less) multitude (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *çokluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" belonging to "arithmetic" is not possible. In this regard, one cannot conceive "infinitely often" operations and "infinite" quantity of ink pertaining to the "circle-free machine". Hence, in view of "circle-free machine", one cannot consider "potential-infinitely often (*kuvve'de-sonsuz sıklık'ta*)" operations and "potentially-infinite *(kuvve'de sonsuz*)" amount of ink. We pointed out that Cantor's reasoning, which asserts that "natural numbers" form an "infinite multitute of a countable set (*sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme*)" is essentially "circulus in demonstrando (*döngüsel gösterim*)". In this respect, Cantor's "diagonal argument", which is commonly believed to construct "infinite multitute of an uncountable set (*sonsuz çokluk'ta sayılamaz küme*)" is invalid. The "picturing (*tasavvur*)" of "Turing machines" which lacks "essence (*asıl*)" pertaing to "grounds (*zemin*)" is therefore "narrative (*hikâyat* (historia))" based on "phantasy (*tahayyül*)". We briefly stated that to

Öz

"Turing makineleri" tasavvuru, "Eukleides geometriası'nın" ve "arithmetike'nin" kaydı altında, "hesap (computation)" yapan "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" esasında inşa edilen "düşkün'e" mahsus "fikriyat'tır (logia)". "Dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" teşkili, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem ve "sonsuz (infinite)" ölçüde mürekkep düşünülmesinin kaydına bağlıdır. "Suret'siz isim" cihetinden "sonsuz (infinite)", "sonlu'ya (finite)" izafidir. "Sonsuz (infinite)", "sonlu'dan (finite)" hareketle inşa edilemez. "Sonlu'ya (finite)" izafi olmayan "sonlu-ötesi (trans-finite)" kavramını, "tamga-isim theo-graphiası" esasında ele aldık. "Tamga-isim theo-graphiası" ile, "cevher theographiası'nın" kaydı altında, "darb" yoluyla, "sonlu'ya (finite)" izafi olmayan "sonlu-ötesi (trans-finite)" inşa eden "resim" suretinde "(müteşekkil) isim yazımı'nı" kastediyoruz. Bu yolla, "Eukleides geo-metriası'na" mahsusen "sonlu-ötesi (iç'siz) uzunluk'ta (müteşekkil) cisim" ve, "arithmetike'ye" mahsusen "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk'ta (müteşekkil) cisim" inşa etmenin mümkün olmadığını anlattık. Bu itibarla, "dairesel-olmayan makine'ye (circle-free machine)" mahsusen "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem ve "sonsuz (infinite)" ölçüde mürekkep düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle, "kuvve'de-sonsuz sıklık'ta (potential-infinitely often)" işlemden ve "kuvve'de-sonsuz (potentially-infinite)" ölçüde mürekkepten bahsedilemez. "Doğal sayılar'ın", "sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme" teşkil ettiğini ileri süren "Cantor muhakemesi'nin", esasen "döngüsel gösterim'den (circulus in demonstrando)" ibaret olduğunu belirttik. Bu bakımdan, Cantor'un, "sonsuz çokluk'ta sayılamaz küme" inşa ettiği zannedilen "diagonal muhakemesi" geçersizdir. "Zemin'e" mahsusen "asl'ı" bulunmayan "Turing makineleri" tasavvuru, bu nedenlerle, "tahayyül (phantasia)" esasında "hikâyat'tır (historia)". "Zemin'e" mahsus bu arızayı "yapay zeka (artificial intelligence)" marifetiyle gidermek mümkün değildir; bu hususa kısaca temas ettik.

repair this deficiency of "grounds (*zemin*)" by means of "artificial intelligence" is not possible.[1]

Keywords: Artificial Intelligence, Turing Machines, Finite, Infinite, Pictureless Name.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Turing Makineleri, Sonlu, Sonsuz, Suretsiz İsim.

[1] The terms and concepts above belonging to the system of "theoria (*nazariyat*)" such as "logia (*fikriyat*)", "descendent (*düşkün*)", "pictureless-name (*suretsiz isim*)", "strike (*darb*)", "tamga-name (*tamga-isim*)", "(composed) body of trans-finite (in-less) length (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *uzunluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" and "(composed) body of trans-finite (in-less) multitude (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *çokluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" are discussed and explained in the books "*Theologia'nın Esasları-Felsefe'nin ve Teoloji'nin Nazariyatı Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Theologia-An Investigation on the Theoria of Philosophy and Theology*)", "*Cevher Theographiası'nın Esasları-Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Substance Theographia-An Investigation On Element, Unity, Essence*)", "*Evren Theographiası'nın Esasları-Kosmogonia İnşası Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Cosmos Theographia-An Investigation on the Construction of Kosmogonia*)" and "*Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)" by the author. These books are all published by *Cedit Neşriyat* in Turkish.

A. M. Turing, in his 1936 article, constructs the "picturing (tasavvur)" of a machine that performs "computation (*hesap*)".[2]

Turing, in this paper, uses the expression "infinitely often (sonsuz sıklık'ta)" in reference to the operations of the "circle-free machine" that performs computation, and employs the word "infinite" to denote specifically the amount of ink required to record these operations.

The construction of a "circle-free machine" and, thereby, the "picturing (tasavvur)" of a "machine" that carries out "computation" is, in this respect, contingent upon the record of operations occurring "infinitely often" and the consideration of "infinite" amount of ink.

In this paper, we examine and evaluate the "picturing (tasavvur)" of the "circle-free machine", and thereby the "picturing (tasavvur)" of a "machine" that performs "computation", from the perspective of the "picturing (tasavvur)" of the "infinite".[3]

The "infinite" is a "pictureless-name (suretsiz isim)" peculiar to "English" as "(a) language ((bir) dil)".

On the basis of "logia (fikriyat)", the "infinite", as a "pictureless-name (suretsiz isim)" peculiar to "(a) language ((bir) dil)", is composed essentially as the "negation (lâ)" of the "end (son)".

The "infinite", in this respect, is relative to the "finite" on the basis of "rational connection (nisbetli rabt)".

As a "pictureless-name (suretsiz isim)", the "finite", which is a "composed body (müteşekkil cisim)", is bound by "decomposition (bozulum)" through "increase and decrease".

For example, as a "(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)" pertaining to Euclidean geometry, we "decompose" a "triangle" by "extracting its parts".

Similar expression holds with respect to "(composed) numbers (müteşekkil sayılar)" particular to arithmetic. For example, a "(composed) number (mü-

[2] A.M. Turing; "On Computable Numbers, With an Application to the Entscheideungsproblem; Proceedings of the London Mathematical Society, 1936, s2-42, p.230-265".

[3] Nearly everything touched upon in this article is, in essence, nothing more than a concise restatement of what is explained in detail in the book "*Tamga-isim Theographiası – Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)" by the author)".

teşekkil sayı)" represented by the numeral "7" is "decomposed" through the process of "adding".[4]

Starting from that which is subject to "decomposition (bozulum)" through "increase and decrease" and, by "transition (geçiş)" either via "rational connection (nisbetli rabt)" on the basis of "rational proportion (nisbetli orantı)" or via "ir-rational connection (gayr'ı nisbetli rabt)" on the basis of "ir-rational proportion (gayr'ı nisbetli orantı)", the "non-decomposible (non-corruptable)" cannot be constructed.

We elaborate on this point below.

The "infinite" is "non-decomposible (non-corruptable)" through "increase and decrease".

In this respect, the "infinite itself (bizatihi sonsuz)" cannot be connected to the "finite (sonlu)" through a "relation (alaka)", either on the basis of a "rational proportion (nisbetli orantı)" or by "ir-rational proportion (gayr'ı nisbetli orantı)".

If the "infinite" could be connected to the "finite" through a "relation (alaka)" on the basis of "rational proportion (nisbetli orantı)", then starting from the "finite", the "infinite" would be constructed by "addition" according to "rational connection (nisbetli rabt)"; however, this is not possible.

That is, we cannot construct the "infinite itself (bizatihi sonsuz)" starting from the "finite" via "rational transition (nisbetli geçiş)" under the "restriction (kayıt)" of "rational proportion (nisbetli orantı)"; in this sense.

If we could conceive the "infinite" through a "relation (alaka)" with the "finite" under the "restriction (kayıt)" of "ir-rational proportion (gayr'ı nisbetli orantı)", then starting from the "finite" and through a "mataforaic execution (mataforaik icraat)" on the basis of "ir-rational transition (gayr'ı nisbetli geçiş)", we could construct the "infinite"; yet, this also is not possible.

In the languages peculiar to the "descendent (düşkün)", we cannot find a "pictureless-name (suretsiz isim)" that denotes the "infinite" without being relative to the "finite".

In this paper, we use the expression "trans-finite (sonlu-ötesi)" instead of the word "infinite (sonsuz)".

The concept of "trans-finite (sonlu-ötesi)", however, from the aspect of

[4] In this article, "geometry (geo-metria)" and "arithmetic (arithmetic)", examined under the rubric of "rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)", must be considered in light of what is discussed in the book "*Theographia'nın Esasları – Teoloji ve Matematik İnşası Üzerine Bir İnceleme (Principles of Theographia-An Investigation on the Construction of Theology and Mathematics)*".

"pictureless-name (suretsiz isim)", is also relative to the "finite".

However, what is meant by the expression "trans-finite (sonlu-ötesi)" in this paper, is the "(composed) name (müteşekkil isim)" in the form of a "picture" peculiar to the "tamga-name theo-graphia"; that is, the "tamga-name « v »".[5]

The "tamga-name theo-graphia", under the "restriction (kayıt)" of the "substance theo-graphia", is "(composed) name writing (müteşekkil isim yazımı)", by means of "strike (darb)", in the form of a "picture" that constructs the "trans-finite (sonlu-ötesi)" which is not relative to the "finite".[6]

The "tamga-name « v »" is a "(composed) name (müteşekkil isim)", through "strike (darb)", in the form of a "picture (resim)" that constructs the "trans-finite (sonlu-ötesi)" that is not relative to the "finite".

In this paper, let us repeat, by the "trans-finite (sonlu-ötesi)" that is not relative to the "finite", we mean the "tamga-name « v »".

Let us clarify these points.

In terms of the "substance theo-graphia", "O (Hüve)" is the "(substance-connecting)-name ((cevher-rabteden)-isim)".

Under the "restriction (kayıt)" of the "tamga-name theo-graphia", "v" is the picture of the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)" as an "element (unsur)" pertaining to "O (Hüve)".

The "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)", and thereby "O (Hüve)" as a "(substance-connecting)-name", is "omnipotent (kuvvet'li), living (can'lı), and omniscient (akıl'lı)".

In the medium of "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent (düşkün)", we cannot speak of a "pictureless-name (suretsiz isim)" that is "omnipotent (kuvvet'li), living (can'lı), and omniscient (akıl'lı)".

For example, the "infinite", as a "pictureless-name (suretsiz isim)" peculiar to "(a) language ((bir) dil)" that is based on "logia (fikriyat)" is "without omnipotence (kuvvet), without life (can), without omniscience (akıl)".

Under the "restriction (kayıt)" of the "substance theo-graphia", the "elements (unsurlar)" peculiar to the "construction (graphia)" of "O (Hüve)" are the

[5] Here, the construction of the "tamga-name « v »" is addressed from the perspective of "kosmo-gonia", under the rubric of "substance theo-graphia". Investigating the roots of "tamga-names" with respect to "kosmo-gonia" and "kosmo-logia" will deepen our horizon and provide new possibilities of expression for understanding the "grounds" proper to "logia (fikriyat)" such as philosophy, mathematics, bio-logia, and other fields. Due to the limitations on this article, however, we do not elaborate on this matter further.

[6] The "picturing (tasavvur)" by "substance theo-graphia" is explained in the book "*Cevher Theographiası'nın Esasları – Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Substance Theographia-An Investigation On Element, Unity, Essence*)".

"(Divine) Voice (İlâh'i Ses)", the "(Divine) Heart (İlâh'i Gönül)", the "(Divine) Omniscience (İlâh'i Akıl)", and the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)".

By "requisites (levazımat)", we refer to the "executive powers (icra kuvvetleri)" peculiar to these "elements (unsurlar)".

The "requisites (levazımat)" are, the "(Divine) Penetrating power (İlâh'i Hal kuvveti)" peculiar to the "(Divine) Voice (İlâh'i Ses)", the "(Divine) Breath (İlâh'i Nefes)" as the power that gives "life (can)" peculiar to the "(Divine) Heart (İlâh'i Gönül)", the "(Divine) Omniscience power (İlâh'i Akıl kuvveti)" peculiar to the "(Divine) Omniscience (İlâh'i Akıl)", and "(Divine) Letter power (İlâh'i Harf kuvveti)" peculiar to the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)".

As a "pictureless-name (suretsiz isim)" belonging to "logia (fikriyat)", it is not possible, in this sense, to speak of "requisites (levazımat)" pertaining to the "infinite".

For this reason, in the medium of "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent düşkün)", it is not possible to speak of "execution (icraat)" by the "infinite" as a "pictureless-name (suretsiz isim)".

The "penetrating power (hal kuvveti)" is the power that dissolves and penetrates into the "locations (mahaller)" belonging to the "elements (unsurlar)"; "omniscience power (akıl kuvveti)" is the power that brings to light by determining the essence (mahiyet); the "letter power (harf kuvveti)" is the power that, on the basis of "omnipotance (kuvvet), life (can), omniscience (akıl)", as "essence (mahiyet)", "connects name to the letter (harf'e isim rapteder)".[7]

The "execution (icraat)" conceived on the basis of the "requisites (levazımat)" peculiar to the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)" should not be confused with the "execution (icraat)" belonging to "O (Hüve)" as a "(substance-connecting)-name".

The "execution (icraat)" conceived on the basis of the "requisites (levazımat)" peculiar to the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)" pertains to the "construction (graphia)" of "O (Hüve)"; whereas the "execution (icraat)" pertaining to "O (Hüve)" is the "Ben (Ene)-connecting (Ben (Ene)-rabtı)".

In both cases, the "execution (icraat)" is contained in "v" as the "picture" peculiar to the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)", under the "restriction (kayıt)" of the "strike (darb)" of the tamga-name « v ».

The "(Divine) Letter (ilâh'i Harf)" cannot be "contacted (temas edilemez)" by means of a "symbol (işaret)" pertaining to "rational topo-graphia (nisbetli

[7] These points are discussed in detail in "*Cevher Theographiası'nın Esasları – Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Substance Theographia-An Investigation On Element, Unity, Essence*)".

topo-graphia)".

A "symbol", starting from a "sign (işaret)", contacts the "designated (işaret edilene) on the basis of "rational connection (nisbetli temas)"; therefore by means of a "symbol (işaret)" belonging to "(a) language ((bir) dil)" based on "logia (fikriyat)" we cannot conceive direct "contact (temas)" with the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)"; otherwise, we would be reducing the "(substance-connecting)-name" to a "pictureless-name (suretsiz isim)" peculiar to the "descendent (düşkün)"; which is not possible.

" v " represents the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)" and its "requisites (levazımat)" in the form of a "picture (resim)", under the "restriction (kayıt)" of the "strike (darb)" of the "tamga-name « v »"; that is all.

In this sense, "representation (temsil)" is, in itself, "transcendent (aşkın)" to "ir-rational contact (gayr'ı nisbetli temas)"; accordingly, we cannot construct the "represented (temsil edilen)", that is, the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)", through a "mataforaic execution (mataforaik icraat)".

The "strike (darb)" of "v" is restricted by the construction of "O (Hüve)" as a "(substance-connecting)-name ((cevher-rabteden)-isim)". Accordingly, direct "contact (temas)" with the "tamga-name « v »" through "*logia* (fikriyat)" in the medium of "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent düşkün)" is not possible.

Starting from a "transcendent pictureless-name (aşkın suretsiz isim)" belonging to "logia (fikriyat)", one cannot transcend to "tamga-name « v »".

We can also put it this way; starting from "(composed) bodies (müteşekkil cisimler)" as "(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)" peculiar to geometry and arithmetic, we cannot "directly (bizatihi)" contact the "tamga-name « v »".[8]

For the "descendent (düşkün)", direct apprehension of the "tamga-name « v »" itself through his "senses (hissler)", "imagination (muhayyile)", and "mind (zihin)" is not possible.

The "descendent (düşkün)" cannot assign an "appearance (görünüş)" to the "tamga-name « v »" in the form of "imagination (hayal)" under the "restriction (kayıt)" of "rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)".

As the "(Divine) Name (İlâh'i İsim)", to "O (Hüve)" and thereby to the "(Divine) Letter (İlâh'i Harf)", it is not possible, in the medium of "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent (düşkün)", to assign an "appearance (görünüş)"

[8] It should also be noted that "tamga-name theo-graphia" therefore cannot be constructed starting from geometry or arithmetic. This can easily be clarified on the basis of what has been explained above.

in the form of “imagination (hayal)”; for this reason.

One who speaks of “appearance (görünüş)” through a “symbol (işaret)” based on “*logia* (fikriyat)” thus composes a “narrative (hikâyat)” on the basis of “phantasy (tahayyül)”.

Let us elaborate on the notion of the “tamga-name « v »” as a “(composed) name (müteşekkil isim)” in the form of a “picture” that constructs the “trans-finite (sonlu-ötesi)” which is not relative to the “finite”.

“«” pictures the “connection (rabt)” of the “(Divine) Vücud (İlâh’i Vücud)” peculiar to “O (Hüve)” to the “(Divine) First (İlâh’i Evvel)”; whereas “»” pictures the “connection (rabt)” of “Substance-Vücud (Cevher’i Vücud)” belonging to “Ben (Ene)”, to “(Divine) Vücud (İlâh’i Vücud)” pertaing to “O (Hüve)”.[9]

In this respect, “« v »”, on the basis of “O (Hüve)” as “(substance-connecting)-name ((cevher-rabteden)-isim)”, is “unity (birlik)”.[10]

As a “(composed) name (müteşekkil isim)” in the form of “picture”, “« v »” is, in view of the “(Divine) Letter (İlâh’i Harf)” and thereby the “(Divine) Name (İlâh’i İsim)”, “((Divine) omnipotent (İlâh’i kuvvetli)), (Divine) living (İlâh’i canlı), (Divine) omniscient (İlâh’i akıllı)”.

In the sense indicated above, “.. ...” is the picture of the “measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »” in terms of “«” and “»”.[11-12]

The “measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »” should, in this respect, be conceived on the basis of the “substance theo-graphia”.

The “measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »” cannot be considered in terms of “weight (ağır(’lık))” peculiar to a “primary name (asl’i isim)”, and thus cannot be treated as “metric (vezn’li)”.

Within the context of the “tamga-name theo-graphia”, we speak of the “tamga-name « v »” which is not relative to the “finite” and of “.. ...” as the

[9] By “(Divine) Vücud (İlâh’i Vücud)” we mean “primordial history (kadim tarih)”, and by “(Substance)-Vücud (Cevher’i Vücud)” we mean “first history (evvel tarih)”. These matters are explained in detail in the book “*Cevher Theographiası’nın Esasları – Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Substance Theographia-An Investigation On Element, Unity, Essence*)”.

[10] In this sense, “unity (birlik)” can be approached neither on the basis of “ratio (nisbet)” nor of “ir-ratio (gayr’ı nisbet)”.

[11] The “picturing (tasavvur)” of “measure (ölçü)” is examined in detail in the book “*Theogonia’nın Esasları – Genesis Nazariyatı Üzerine Bir İnceleme (Principles of Theogonia-An Investigation on the Theoria of Genesis*”. From the perspective of “theoria (nazariyat)”, “measure (ölçü)” is, by means of the “theo-graphia machine”, the “weight” assigned on the basis of “ratio (nisbet)”. Accordingly, the formation of “scale (vezn)” proper to the “original name (asl’i ism)” depends on the determination of “measure (ölçü)”.

[12] From “.. ...” we also speak of “measure (metron, ölçü)” proper to the “v” that pictures the “(Divine) Letter (İlâh’i Harf)”.

“measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »” only “representationally (temsilen)”, under the “restriction (kayıt)” of “limit (hudud)” peculiar to “(a) language ((bir) dil)” of “*logia* (fikriyat)”.

The “measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »” conceived in the form of a “picture”, that is, “.. ...” is “fixed (sabit)”.

“.. ...” does not increase or decrease on the basis of “substance-connecting (cevher-rabtı)” as the “execution (icraat)” peculiar to “O (Hüve)” nor on the basis of “picture-connecting (suret-rabtı)” as the “execution (icraat)” peculiar to “Ben (Ene)”; accordingly, it is not decomposed; in this sense.

This expression also encompasses the “execution (icraat)” pertaining to the “requisites (levazımat)” with respect to the “elements (unsurlar)” belonging to “O (Hüve)” and “Ben (Ene)”.

Otherwise, we would be nullifying the “picturing (tasavvur)” of “O (Hüve)” as a “(substance-connecting)-name ((cevher-rabt’ed’e’n)-isim”)” and “Ben (Ene)” as a “(picture-connecting-substance)-name ((suret rabt’ed’e’n-cevher)-isim)”.

In this respect, that which is measured by “.. ...” is the “trans-finite (sonlu-ötesi)” that is not relative to the “finite (sonlu)”.

Under the “restriction (kayıt)” of the “substance theo-graphia” and pertaining to the “tamga-name theo-graphia”, the essence of “.. ...” as a “measure (ölçü)” in the form of a “picture” is the “(Divine) Letter (İlâh’i Harf)” in terms of “«” and “»” and thereby the “(Divine) Name (İlâh’i İsim)”; that is, “O (Hüve)”.

In this respect, the “trans-finite (sonlu-ötesi)” that is not relative to the “finite (sonlu)” should be conceived, specifically for “O (Hüve)”, on the basis of “.. ...” as a “fixed measure (sabit ölçü)” that does not fall under the “restriction (kayıt)” of “decomposition (bozulum)” through “increase and decrease”, via through “connected-connecting (rabt’ed’i’l’i’ş–rabt’ed’i’ş)”.

It is not possible to construct such a “fixed measure (sabit ölçü)” under the “restriction (kayıt)” of a “rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)” through “(a) language ((bir) dil)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

“.. ...” cannot be constructed, in this sense, as a “(composed) body (müteşekkil cisim)” on the basis of a “pictureless-name (suretsiz isim)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

To “measure” with “.. ...” is by “direct contact (bizatihi temas)” of the “measured (ölçülen)” with “O (Hüve)” itself as “(substance-connecting)-name”.

A “pictureless-name (suretsiz isim)” belonging to the “separated external world (ayrışık dış dünya)” which pertains to “logia (fikriyat)” cannot have “direct contact (bizatihi temas)” with “O (Hüve)”.

A “pictureless-name (suretsiz isim)” belonging to the “separated external world (ayrışık dış dünya)” is a “vücud-less body (na-vücud beden)”.

By means of a “vücud-less body (na-vücud beden)”, we cannot conceive contact with “primordial history (kadim tarih)” as “(Divine) Vücud (İlâh’i Vücud)” pertaining to “O (Hüve)”; in this sense.

A “(composed) body (müteşekkil cisim)” on the basis of a “pictureless-name (suretsiz isim)” belonging to the “separated external world (ayrışık dış dünya)” such as “a line” written on “paper”, is subject to “decomposition through increase and decrease (artış-eksiliş suretiyle bozulum)”.[13]

Such a “(composed) body (müteşekkil cisim)” is therefore not measured by “.. …”; accordingly, it is “finite (sonlu)”.[14]

Let us repeat; starting from a “(composed) body (müteşekkil cisim)” subject to “decomposition through increase and decrease (artış-eksiliş suretiyle bozulum)” and via “transition (geçiş)” on the basis of “rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)”, it is not possible to construct “(a) body ((bir) cisim)” that does not fall under the “restriction (kayıt)” of “decomposition through increase and decrease (artış-eksiliş suretiyle bozulum)”.[15]

Starting from a “pictureless-name (suretsiz isim)” based on “logia (fikriyat)”, one cannot construct “O (Hüve)” as a “(substance-connecting)-name ((cevher rabteden)-isim)”; in short, for this reason.

We can also put it this way; starting from a “vücud-less body (na-vücud beden)” belonging to a “pictureless-name (suretsiz isim)” and via a “mataforaic execution (mataforaik icraat)”, we cannot construct “primordial history (kadim tarih)” as “(Divine) Vücud (İlâh’i Vücud)”.

In this respect, it is not possible to compose “.. …” as a “fixed measure (sabit ölçü)” within the medium of “(a) language ((bir) dil)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

This statement also encompasses geometry and arithmetic as “*logia* (fikriyat)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

How, then, can we measure a “(composed) body (müteşekkil cisim)” pertaining to “*logia* (fikriyat)” under the “restriction (kayıt)” of “rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)” with the measure “.. …” that cannot be composed on the

[13] In this context, the verb “to write (yazmak)” is used in the sense of “to spread (sermek)”.
[14] This expression encompasses the “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” as “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)” proper to “Euclidean geometry and arithmetic.
[15] This expression is likewise valid with respect to “ ir-rational transition (gayr’ı nisbetli geçiş)”.

basis of "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent (düşkün)"; this point is the essence of the concept of the "infinite".

Measuring with ".. ...", for example, is not comparable to measuring a "(composed) body (müteşekkil cisim)" pertaining to the "separated external world (ayrışık dış dünya)" with a "meter stick" that is an "(in-less) length (iç'siz uzunluk)".

In both senses, "measuring" depends on the "restriction (kayıt)" of "contact (temas)" between the "measured (ölçülen)" and the "measurer (ölçen)".

However, the notion of "contact (temas)" in both senses cannot be treated in the same manner.

Measuring with ".. ..." is possible, by means of the direct "contact (temas)" of the "vücud" pertaining to the "measured (ölçülen)", under the "restriction (kayıt)" of the "substance theo-graphia (cevher theo-graphiası)", to the "(Divine) Vücud (İlâh'i Vücud)" belonging to the "(Divine) Name (İlâh'i İsim)".

By this "contact (temas)", we mean, starting from the "vücud" belonging to the "measured (ölçülen)", the direct "transition (geçiş)" to the "(Divine) Vücud (İlâh'i Vücud)" peculiar to the "(Divine) Name (İlâh'i İsim)".

If such "contact (temas)" exists, the "measured (ölçülen)" via ".. ..." is, according to the nature of the "contact (temas)", is "trans-finite (sonlu-ötesi)" in the sense indicated above; otherwise, it is "finite (sonlu)".

The "descendent (düşkün)" is "vücud-less body (na-vücud beden)"; that is, a "body (cisim)" without "vücud".

Let us repeat; we cannot conceive the "contact (temas)" of a "vücud-less body (na-vücud beden)" with the "(Divine) Vücud (İlâh'i Vücud)" peculiar to "O (Hüve)" in the sense indicated above.

Therefore, one cannot say that the "descendent düşkün)" is of the measure ".. ...".

This statement also holds with respect to "(a) language ((bir) dil)" peculiar to the "descendent (düşkün)" and the "separated external world (ayrışık dış dünya)".

For this reason, the "descendent (düşkün)", his "(a) language ((bir) dil)", and the "separated external world (ayrışık dış dünya)" are "finite".

The "picturing (tasavvur)" of a "Turing machine", as addressed in Turing's 1936 paper, consists of "logia (fikriyat)" constructed by the "mind (zihin)" peculiar to the "descendent düşkün)"; in view of its "tape (şerit)", the "Turing machine) is under the "restriction (kayıt)" of Euclidean geometry; and in view the "numerals" that represent "numbers", arithmetic.

Both Euclidean geometry and arithmetic are “logia (fikriyat)” peculiar to the “descendent (düşkün)”, operating under the “restriction (kayıt)” of “rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)”.

One cannot speak of “vücud” for a “pictureless-name (suretsiz isim)” that pertains to “fikriyat (logia)”.

Therefore, by means of Euclidean geometry and arithmetic, we cannot conceive the construction of a “(composed) body (müteşekkil cisim)” having the measure “.. …”; the explanation we stated above.

Put differently; a “(composed) body (müteşekkil cisim)”, as “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” belonging to Euclidean geometry, is bound by the “restriction (kayıt)” of “measure (ölçü)” based on “(in-less) length (iç’siz uzunluk)”.

In this sense, the “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, and thus the “measure (ölçü)” based on “(in-less) length”, cannot in any way contact the “tamga-name « v »”, and therefore cannot contact the measure “.. …” as described above.

Hence, the “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” belonging to Euclidean geometry as “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)” cannot be considered as “trans-finite (in-less) length (sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk)”.

The “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” of Euclidean geometry, as “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)”, are “vücud-less bodies (na-vücud bedenler)”.

For such a “vücud-less body (na-vücud beden)”, “trans-finite (in-less) length (sonlu-ötesi iç’siz uzunluk)” is, as already explained, essentially impossible from the perspective of the “tamga-name theo-graphia”.

Therefore, a “(composed) body (müteşekkil cisim)” belonging to Euclidean geometry, as “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” is “finite”.

Likewise, a “(composed) number (müteşekkil sayı)” peculiar to arithmetic as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” is bound to the “restriction (kayıt)” of “measure (ölçü)” in terms of “(in-less) multitude (iç’siz çokluk)”.

As a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” peculiar to arithmetic, a “(composed) number (müteşekkil sayı)” and its corresponding “measure (ölçü)” cannot have any contact with the “tamga-name « v »” and its “measure (ölçü)”, that is, with “.. …”.

Starting from a “(composed) number (müteşekkil sayı)” as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, we cannot transfer to the “tamga-name « v »”; for this reason.

Accordingly, it is not possible to think of a “(composed) number (müteşekkil sayı)” in the form of “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk)”.

Therefore, a “(composed) number (müteşekkil sayı)”, as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” peculiar to arithmetic is “finite (sonlu)”.

Let us briefly clarify these points from the perspective of “construction (inşa)”.

First, let us consider the essence and principle of construction of “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” peculiar to Euclidean geometry.

The essence of construction of the “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” peculiar to Euclidean geometry, as “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)”, is “matafora”.

“Matafora” is an “instrument of construction (inşa vasıtası)” such that by “ir-rational transition (gayr’ı nisbetli geçiş)” from a “pictureless-body (suretsiz cisim)” based on a “pictureless-name (suretsiz isim)” under the “restriction (kayıt)” of “ir-rational proportion (gayr’ı nisbetli orantı)”, composes under the condition of “mediated contact (vasıtalı temas)”, a “(transcendent) pictureless-body (aşkın suretsiz isim)” as a “(transcendent) pictureles-name (aşkın suretsiz isim)”.

For example, the “cognition (idrak)” of a “(composed) point (müteşekkil nokta)” as a “(transcendent) pictureles-name (aşkın suretsiz isim)” peculiar to Euclidean geometry, which is under the ““restriction (kayıt)” (kayıt)” of “mediated contact (vasıtalı temas)”, is constructed by starting from a “three-dimensional (sphere like) small object” based on “pictureless-name (suretsiz isim)” belonging to the “seperated external world (ayrışık dış dünya)” whose “cognition (idrak)” depends on “un-mediated contact (vasıtasız temas)”, by “mataforaic execution (mataforaik icraat)”.

To assign “direct appearance (bizatihi görünüş)” to the “(composed) point (müteşekkil cisim)” as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” by means of “imagining” is impossible.[16]

This holds, for example, for the “line” as “(transcendent) pictureless-name

[16] We cannot imagine the “(composed) body (müteşekkil cisim)” whose “appearance (görünüş)” for the “extremes” and the “between” cannot be determined on the basis of “imagination (muhayyile)”.

(aşkın suretsiz isim)" that is peculiar to Euclidean geometry.

The essence of the construction of "(composed) bodies (müteşekkil cisimler)" belonging to arithmetic as "(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)", that is, the "(composed) numbers (müteşekkil sayılar)" is likewise "matafora".

However, the construction of a "(composed) number (müteşekkil sayı)" depends upon the ""restriction (kayıt)" of a "two-fold matafora".

The "(composed) bodies (müteşekkil cisimler)" of Euclidean geometry are not subject to the "restriction (kayıt)" of "flow (akış)" on the basis of the construction of "successor (ardıl)" in the form of "increase (artış)"; these "(composed) bodies (müteşekkil cisimler)" are therefore "fixed (sabit)".

We think of the "(composed) numbers (müteşekkil sayılar)" under the ""restriction (kayıt)" of "flow (akış)" on the basis of the construction of the "successor (ardıl)" and in the form of "increase (artış)".

Accordingly, a "(composed) number (müteşekkil sayı)", as a "(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)", is constructed by starting from a "moment (an)" proper to "time (zaman)" as "rational unity (nisbetli birlik)", through "mataforaic execution (mataforaik icraat)".

The construction of a "moment (an)" on the basis of "logia (fikriyat)" depends on the ""restriction (kayıt)" of forming a "relative moment (izafi an)".

We construct a "(relative) moment (izafi an)" by proceeding from "(in-less) length (iç'siz uzunluk)" on the basis of "(in-less) motion" pertaining to the "separated external world".[17]

Construction, based on "mataforaic execution (mataforaik icraat)", let us repeat, is through "ir-rational transition (gayr'ı nisbetli geçiş)" under the ""restriction (kayıt)" of "proportio ir-rationalis (ir-rational proportion)".

A "moment (an)" is constructed starting from a "relative moment (izafi an)", by means of "matafora".

We conceive the construction of a "(composed) number (müteşekkil sayı)" starting from a "moment (an)", on the basis of "mataforaic execution (mataforaik icraat)".[18]

In this respect, neither the construction of a "moment (an)", nor the

[17] For example, the "complete turn" of the "earth" around the "sun" is, in this sense, an "(in-less) length" proper to the "separated external world" as "(in-less) motion". Such a "complete turn" is called a "solar year".

[18] These points are explained in detail in *Tamga-isim Theographiası – Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)".

construction of a “(composed) number (müteşekkil sayı)” as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” can be approached by starting from a “relative moment (izafi an)” through “abstraction (soyutlama)”.

“Abstraction (soyutlama)”, depends on the ““restriction (kayıt)” of “rational proportion (nisbetli orantı)”, and thereby on the ““restriction (kayıt)” of “rational transition (nisbetli geçiş); that is why”.

It is not possible to conceive the construction of a “moment (an)” from a “relative moment (izafi an)” through “rational transition (nisbetli geçiş)”.

Under the “restriction (kayıt)” of “(a) language ((bir) dil)”, both Euclidean geometry and arithmetic are “logia (fikriyat)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

In this respect, the “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” peculiar to Euclidean geometry and to arithmetic consist, by means of “matafora”, solely of the “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)” peculiar to “(a) language ((bir) dil)”.

The “infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations of the “circle-free machine” that performs “computation (hesap)” are possible only through “moments in infinite multitude (sonsuz çokluk’ta (bir) anlar)”, and hence through “time in infinite length (sonsuz uzunluk’ta zaman)”.

Otherwise, neither “infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations nor, accordingly, the construction of a “circle-free machine” could be spoken of.

The “tape (şerit)”, which is thought to correspond to “human memory (beşeri hafıza)” is subject, in terms of “one-dimensional contiguous squares”, to the “restriction (kayıt)” of Euclidean geometry, and in terms of “moments in infinite multitude (sonsuz çokluk’ta anlar)” required for “infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations, to the “restriction (kayıt)” of arithmetic.

This matter cannot be treated as pertaining exclusively to the “separated external world”.

That is to say, the fact that a “machine” belonging to the “separated external world” and performing “computation” cannot terminate the “infinitely often operations” does not prevent the construction of the “circle-free machine” from being conceived.

The “separated external world (ayrışık dış dünya)” does not in any way restrict the construction of the “circle-free machine”, and hence the “picturing (tasavvur)” of “Turing machines”; in this sense.

However, as we noted above, the construction of the “circle-free machine”

must be thought under the “restriction (kayıt)” of Euclidean geometry and arithmetic.

According to Turing, the “circle-free machine” performs the computation of an “infinite sequence”.[19]

In terms of ‘logia (fikriyat)’, a “set (küme)” is nothing other than a ‘(transcendent) pictureless-name” proper to the “descendent (düşkün)”, as “in-less multitude (iç’siz çokluk)”.

However, starting from the “set of natural numbers” as “in-less multitude (iç’siz çokluk)”, and from the “(composed) numbers (müteşekkil sayılar)” as the “in-less multitude (iç’siz çokluk)” proper to arithmetic, one cannot speak of “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi iç’siz çokluk)”.

As we explained above, ‘(in-less) multitude (iç’siz çokluk)” as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” does not contact “.. …”, as the “measure (ölçü)” belonging to the “tamga-name « v »”; for his reason.

In this respect, one cannot speak of the “set of natural numbers”, which is “(in-less) multitude”, as “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk”.

For this reason, the “set of natural numbers”, as “(in-less) multitude (iç’siz çokluk)”, is “finite (sonlu)” under the “restriction (kayıt)” of the “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”.[20]

Nor is it possible, by means of “recursive functions” and “mathematical induction” that belong to “logia (fikriyat)”, to construct “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk)” as “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”.

This point can easily be elaborated in greater detail on the basis of what has already been stated.

Accordingly, the “picturing (tasavvur)” of the “circle-free machine” from the perspective of “infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations is, on the grounds of “phantasy (tahayyül)”, a “narrative (hikâyat)”.

In his 1936 paper, Turing does not speak of the “tape (şerit)” of the “circle-free machine” as either “finite” or “infinite”.

He merely refers to “infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations on the tape; nothing more.

“Infinitely often (sonsuz sıklık’ta)” operations do not by itself require that

[19] For example, calculating “π” by means of “numerals”, constructing the “harmonic sequence”, or the “Fibonacci series” through “computation”.
[20] This matter, we consider in further detail below.

the “tape (şerit)” be “infinite”; however, for such operations, it is necessary to think of “trans-finite (in-less) multitude of (one) moments (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (bir) anlar)”.

Otherwise, one cannot speak of the construction of the “circle-free machine”.

We noted above that the “picturing (tasavvur)” of Turing machines” thought under the “restriction (kayıt)” of Euclidean geometry and arithmetic is nothing other than “logia (fikriyat)” peculiar to the “descendent (düşkün)”.

With respect to “trans-finite (in-less) multitude of (one) moments (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (bir) anlar)” and the “operations” peculiar to them, the “tape (şerit)” must remain “fixed (sabit)”, without “decomposition (bozulum)” through “increase” or “decrease”; otherwise the construction of a “circle-free machine” cannot be conceived.

Let us repeat; this point does not require that the “tape (şerit)” itself be “infinite”.

In this respect, the “tape (tape)” peculiar to the “circle-free machine” would have to be conceived through “contact (temas)” with “.. …”, the “measure (ölçü)” proper to the “tamga-name « v »”.

However, this is not possible.

As a “(composed) body (müteşekkil cisim)” in the mode of “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, the “tape (şerit)” is “vücud-less body (na-vücud beden)”; for this reason.

Accordingly, the “picturing (tasavvur)” of the “circle-free machine” performing “computation” is “narrative (hikâyat)” on the grounds of “phantasy (tahayyül)”.

In his 1936 paper, Turing speaks of the “tape (şerit)” of the “circle-free machine” in a manner corresponding to “finite human memory (sonlu beşeri hafıza)”.

The essence of “human memory (beşeri hafıza)” is “power (kuvvet)”; in this respect, “human memory (beşeri hafıza)” cannot be treated as a mere “receptacle (hazne)”.[21]

Yet the “tape (şerit)” proper to the “circle-free machine”, from the standpoint

[21] This matter is also addressed in the book “*Tamga-isim Theographiası – Turing Makineleri’nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)” from the perspective of “mind theo-logia” proper to the “descendent (düşkün)”.

of “memory (hafıza)”, is nothing but a “receptacle (hazne)” devoid of “power (kuvvet)”.

In this regard, it is not possible to speak of the “circle-free machine” as “remembering the prior (önce’yi hatırlama)” by changing its “configuration (düzenleniş)” and executing on the basis of “power (kuvvet)”.

From this perspective as well, the “picturing (tasavvur)” of “Turing machines” is nothing but a “narrative (hikâyat)” as “phantasy (tahayyül)”.[22]

Let us briefly touch upon one point.

For a “picturing (tasavvur)” to be treated as “narrative (hikâyat)” based on “phantasy (tahayyül)”, concerns the ground peculiar to the “picturing (tasavvur)” itself.

A “picturing (tasavvur)”, in terms of “construction (yapı)” and “reasoning (muhakeme)”, may, for example, be “faultless (arızasız)” and does not lead to a “contradiction (çelişki)”.[23-24]

However, if the ground peculiar to a “picturing (tasavvur)” is without “foundation (asıl)”, then the “picturing (tasavvur)” is a “narrative (hikâyat)” on the basis of “phantasy (tahayyül)”.

Let us give an example.

We stated stated above that, what is meant by a “set (küme)”, in view of “logia (fikriyat)”, is a “(composed) body (müteşekkil cisim)” as “in-less multitude (iç’siz çokluk)” which is a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”.

Above, we explained by taking into account Euclidean geometry and arithmetic, under the “restriction (kayıt)” of the “tamga-name theo-graphia” as the “ground (zemin)”, that in view of “logia (fikriyat)”, it is not possible to construct a “(composed) body (müteşekkil cisim)” as “trans-finite in-less length (sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk” and a “(composed) body (müteşekkil cisim)” as “trans-finite in-less multitude (sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk)”.

---

[22] The picturing of “Turing machines”, let us repeat, cannot be bound to the “restriction (kayıt)” of the “separated external world” proper to the “descendent (düşkün)”. This is explained in detail in the book “*Tamga-isim Theographiası – Turing Makineleri’nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)”.

[23] For example, as “picturing”, the “Zermelo–Fraenkel set theory” and the “Peano arithmetic”.

[24] The “axiom of choice”, under the “restriction (kayıt)” of “logia (fikriyat)”, must be limited in view of what has been explained above; for, proper to “logia (fikriyat)”, we cannot think the “(composed) body (müteşekkil cisim)” of “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi (iç-siz) çokluk”; for this reason. This can easily be elaborated in detail.

The “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” peculiar to Euclidean geometry and arithmetic as “(transcendent) pictureless-names (aşkın suretsiz isimler)” cannot be measured with “.. ...” pertaining to the “tamga-name « v »”; that is why.

Otherwise, one would have to consider the “very contact (bizatihi temas)” of the “(transcendent pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, as a “vücud-less body (na-vücud beden)”, with the “omnipotent (kuvvet’li), living (can’lı), and omniscient (akıl’lı) « v »”, which, as we noted above, is not possible.

Accordingly, the “(composed) bodies (müteşekkil cisimler)” peculiar to Euclidean geometry and arithmetic are, in this sense, in the mode of “finite (in-less) length” and “finite (in-less) multitude”.

Therefore, the “set of natural numbers”, as “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” in terms of ‘logia (fikriyat)’, is “countable (sayılabilir)” as a “(composed) body (müteşekkil) cisim” of “finite (in-less) multitude (sonlu iç’siz çokluk)”.[25–26]

Let us briefly touch upon a point concerning the “set” and the “subset”.

A “subset B” of the “set A”, conceived as a “composed body (müteşekkil cisim)” that is of “finite (in-less) multitude (sonlu iç’siz çokluk)”, is constructed by “decreasing” the “set A”.

The “subset B”, in this respect, is the “set A” whose “multitude (çokluk)” has been “decreased (eksiltilmiş)”, and thus whose “multitude (çokluk)” has been “decomposed (bozulmuş)”.

In this context, by the expression “set A whose multitude has been decomposed (bozulmuş)”, we mean the “set A whose measure of multitude has been lessened (azaltılmış)” by “decreasing (eksiltme)”.[27]

The “set A whose multitude is decomposed”, that is, the “subset B” of the “set A”, is therefore “countable” and is a “(composed) body” of “finite (in-less) multitude (sonlu iç’siz çokluk)”.

In this sense, it is not possible to define a “bijective function” that provi-

[25] Similarly, this expression can be clarified by considering “mataforaic execution (mataforaik icraat)”.
[26] Within “logia (fikriyat)”, one must not confuse “natural numbers (doğal sayılar)” with the “impressed numbers (tab’i sayılar)” conceived under the rubric of “theo-graphia”. The “natural numbers (doğal sayılar)” are bound to the “restriction (kayıt)” of “rational topo-graphia (nisbetli topo-graphia)”, whereas the “impressed numbers (tab’i sayılar)” belong to the “non-rational topo-graphia (gayr’ı nisbetli topo-graphia)”.
[27] The expression “measure of multitude is decreased (çokluk ölçüsü azaltılmış)” may, in this context, also be thought as “cardinality is decreased (kardinalite’si azaltılmış)”.

des “one-to-one correspondance” between the “set A” and the “set A whose multitude is decomposed”, that is the “subset B” of the “set A”.

G. Cantor, in order to show that the “set of natural numbers” is a “countable set” of “infinite multitude”, defines a “bijective function” which, he thinks, provides a “one-to-one correspondance” between the “set of natural numbers” and a “subset of the set of natural numbers”.

However, to define a “bijective function” that provides a “one-to-one correspondance” between the “set of natural numbers” and a “subset of the set of natural numbers” is to presuppose that the “set of natural numbers”, when “decomposed (bozulmuş)”, is not “decomposed in multitude”; that is, not “decreased (eksilmemiş)”, and thereby to accept in advance implicitly that the “set of natural numbers” is a “countable set (sayılabilir küme)” of “infinite multitude (sonsuz çokluk)”.

Cantor’s reasoning that the “set of natural numbers” is a “countable set (sayılabilir küme)” of “infinite multitude (sonsuz çokluk)” is therefore nothing but a “circular demonstration (circulus in demonstrando)” and is thus “invalid”.

Therefore, by defining a “bijective function” that provides a “one-to-one correspondance” between the “set of natural numbers” and a “subset of the set of natural numbers”, it is not possible to think that the “set of natural numbers” is a “(composed) countable body (müteşekkil sayılabilir cisim)” of “trans-finite multitude (sonlu-ötesi çokluk)”.

As we stated above, the “set of natural numbers” and a “subset of the set of natural numbers”, from the standpoint of the “tamga-name theo-graphia”, are “finite (in-less) countable bodies (sonlu iç’siz sayılabilir cisimler)” belonging to “logia (fikriyat)”.

Therefore, to assert that the “set of natural numbers” is of “trans-finite (in-less) countable multitude (sonlu-ötesi (iç’siz) sayılabilir çokluk)” is, in terms of the ground in view of “tamga-name theo-graphia”, is nothing but a “narrative (hikâyat)” that is “phantasy (tahayyül)”.

Failing to take these points into account or disregarding them, G. Cantor, moving from the “supposition (zann)” that the “set of natural numbers” is of “countable infinite multitude (sayılabilir sonsuz çokluk)”, thinks that he thereby constructs, with respect to the “real numbers”, a “set (küme)” of “infinite uncountable multitude (sonsuz sayılamaz çokluk)” and, thus distinct “cardinalities”.

Cantor’s “diagonal reasoning”, by which he claims to construct a “set (küme)” of “infinite uncountable multitude (sonsuz sayılamaz çokluk)” and distinct “cardinalities”, as we have already explained with respect to the “set of natural numbers”, rests on “circular demonstration (circulus in demonstrando)”

and is therefore “invalid”.

From the perspective of the “tamga-name theo-graphia”, the two lines of reasoning that G. Cantor builds under “logia (fikriyat)” thus have no “essence (asıl)” in terms of “ground (zemin)”.

As we explained above, to construct, within “logia (fikriyat)”, a “(composed) body (müteşekkil cisim)” of “trans-finite (in-less) multitude” is not possible in view of the “tamga-name theo-graphia”; for this reason.

In terms of “logia (fikriyat)”, the “set of natural numbers” as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, is therefore a “(composed) body (müteşekkil cisim)” of “finite (in-less) countable multitude (sonlu (iç’siz) sayılabilir çokluk)”.

Let us repeat; as a “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)”, the “set of natural numbers” cannot be conceived as contacting “tamga-name « v »”.

As a “vücud-less body (na-vücud beden)”, the “(transcendent) pictureless-name (aşkın suretsiz isim)” cannot have contact with the “Vücud” as “primordial history (kadim tarih)” pertaining to the “Divine Name (İlâhî İsim); for this reason.

Both of G. Cantor’s lines of reasoning, thus are, in view of the “ground (zemin)”, are “narratives (hikâyatlar)” on the basis of “phantasy (tahayyül)” devoid of “essence (asıl)”.

The “picturing (tasavvur)” of “Turing machines” and the consequences it entails in view of the “trans-finite (sonlu-ötesi)”, including the “decision problem (Entscheidungsproblem)” and “Gödel’s incompleteness theorems”, must be reconsidered taking these points we have made above into account.

We do not elaborate further on these points not to transcend the scope of this paper.

Let us conclude the paper by briefly touching upon a final point.

By “artificial intelligence (yapay zeka)”, let us briefly state, we mean a “mechanism (işleyiş)” conceived in terms of a “multitude of algorithms (algoritmalar çokluk’u)”, operating under the “restriction (kayıt)” of “time” as a “rational unity (nisbetli birlik)” belonging to “logia (fikriyat)”.[28]

In this context, the “multitude of algorithms (algoritmalar çokluk’u)” spans different domains of “logia (fikriyat)”, such as “neuroscience (sinir bilimi)” and “mathematics” in a broad sense.

[28] This expression, though essential, is merely a narrow description.

The “execution (icraat)” belonging to the “mechanism (işleyiş)” of the “multitude of algorithms (algoritmalar çokluk’u)” surpasses, in various respects, mere “computation (hesap)”; yet remains fundamentally tied to the principles outlined above peculiar to “Turing machines”.[29]

As a “mechanism (işleyiş)” of “logia (fikriyat)”, “artificial intelligence (yapay zeka)” pertains to the “descendent (düşkün)”.

First, let us emphasize that in view of “logia (fikriyat)”, one must not confuse “language (dil)” with “(a) language ((bir) dil)”.

In this sense, “language (dil)”, under the “restriction (kayıt)” of “proposition (önerme)”, is the “picture (suret)” belonging to the “descendent (düşkün)”.

Thus, such a “proposition (önerme)”, measured in terms of “length (uzunluk)”, carries “in (iç’te)” itself, “pictureless-name (suretsiz isim)” and “pictureless-predicate (suretsiz yüklem)”.

The “descendent (düşkün)”, under the “restriction (kayıt)” of “language (dil)” as his “picture (suret)”, “utters (telaffuz eder)” a “pictureless-sentence (suretsiz cümle)” specific to “a language ((bir) dil)”.

A “pictureless-sentence (suretsiz cümle)”, under the “restriction (kayıt)” of “rational topographia (nisbetli topographia)”, is composed of “pictureless-name (suretsiz isim)” and “pictureless-predicate (suretsiz yüklem)”, by being “side by side (yan yana)”.

The “descendent (düşkün)” constructs “artificial intelligence (yapay zeka)” by means of a “pictureless-sentence (suretsiz cümle)” specific to “a language ((bir) dil)”.

The “pictureless-sentence (suretsiz cümle)” is “in-less (iç’siz)”.

Therefore, “artificial intelligence (yapay zeka)” cannot be conceived as having a “picture (suret)” on the basis of “language (dil)”.

Consequently, the “descendent (düşkün)” himself cannot be substituted through “artificial intelligence (yapay zeka)”.

Otherwise, composition of “artificial intelligence (yapay zeka)” would require taking “language (dil)” into consideration at the cost of “vücud pertaining to the name (ism’i vücud)”; which, as noted above, is impossible.

Accordingly, from the perspective of “proposition with in (iç’li önerme)”

[29] In this context, by “execution (icraat)” we mean, under the “restriction (kayıt)” of “logia (fikriyat)”, for example, “learning”, “deciding”, “composing (teşkil etmek)” on the basis of “construction (inşa)”. These examples can easily be multiplied.

specific to “language (dil)”, “artificial intelligence (yapay zeka)” is “without language (dilsiz)”; therefore, it cannot be treated as a “literate (okur-yazar)” entity.

For this reason, through the “execution (icraat)” peculiar to “artificial intelligence (yapay zeka)”, one cannot construct the “trans-finite (sonlu-ötesi)” that is not relative to the “finite (sonlu)”.

By means of “artificial intelligence (yapay zeka)” as a “mechanism (işleyiş)” pertaing to “logia (fikriyat)”, contact with “O (Hüve)” as the “(Divine) Name (İlâh’i İsim)” and thereby the “tamga-name « v »” and its “measure (ölçü)”, that is “.. …” is not possible; for his reason.

Accordingly, through “artificial intelligence (yapay zeka)”, one cannot construct a “(composed) body (müteşekkil cisim)” of “trans-finite (in-less) length (sonlu-ötesi iç’siz uzunluk)” peculiar to Euclidean geometry and a “(composed) object (müteşekkil cisim)” of “trans-finite (in-less) multitude (sonlu-ötesi iç’siz çokluk)” peculiar to arithmetic.

Therefore, it is not possible to reconstruct “Turing machines” via “artificial intelligence (yapay zeka)” in a way that contacts “the tamga-name « v »” and its measure “.. …” in any respect.

“Construction (inşa)” in the sense above cannot be linked to “learning (öğrenme)”, under the “restriction (kayıt)” of “pictureless-sentence (suretsiz cümle)”, by “artificial intelligence (yapay zeka)” pertaining to the “descendent (düşkün); to state shortly, it is impossible to transcend “logia (fikriyat)” via “learning (öğrenmek)” through “artificial intelligence (yapay zeka)”; in this sense.[30-31]

[30] These matters, on the basis of what has been explained above, can readily be clarified. “Theoria (nazariyat)” as such cannot be constructed by means of “artificial intelligence (yapay zeka)”.

[31] This expression also holds specifically for the “descendent (düşkün)”; that is, the “descendent (düşkün)”, through “learning” on the basis of “(a) language ((bir) dil)”, cannot transcend “logia (fikriyat)”.

Mebadi
International Journal of Philosophy

Volume: 2 Special Issue: 1 Year: 2025 | Cilt: 2 Özel Sayı:1 Yıl: 2025
Special Issue on *Yalçın Koç* **Yalçın Koç Özel Sayısı**

Trans-finite and the Picturing of Turing Machines

Sonlu-ötesi ve Turing Makineleri Tasavvuru

Yalçın Koç

manager@misketsoap.com.tr

Article Information

Article Type
Research Article
Date Received
20.08.2025
Date Accepted
03.10.2025
Date Published
12 October 2025
Plagiarism Checks: Yes, Turnitin.
Ethical Statement
It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Yalçın Koç)

Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Makale Bilgisi

Makale Türü
Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi
20.08.2025
Kabul Tarihi
03.10.2025
Yayın Tarihi
12 Ekim 2025
Benzerlik Taraması: Evet, Turnitin.
Etik Beyan
Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. (Yalçın Koç)

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Cite As | Atıf

Koç, Yalçın (2025). Trans-finite and the Picturing of Turing Machines. *Mebadi International Journal of Philosophy*, 1 - 24.
https://doi.org/10.5281/zenodo.17332905

Abstract

The "picturing (*tasavvur*)" of "Turing machines", which is "logia (*fikriyat*)" pertaining to the "descendent (*düşkün*)", is essentially developed on the basis of the "circle-free machine" that performs "computation" under "Euclidean geometry" and "arithmetic". The construction of the "circle-free machine" requires "infinitely often" operations and "infinite" amount of "ink". As a "picturelessname (*suretsiz isim*)" pertaining to "logia (*fikriyat*)", "infinite" is "relative (*izafi*)" to the "finite". The "infinite" however cannot be constructed by starting from the "finite". By means of "tamga-name theographia (*tamga-isim theographiası*)", we considered the concept of "trans-finite (sonlu-ötesi)" that is not "relative (*izafi*)" to the "finite". By "tamga-name theographia (*tamga-isim theographiası*)", we mean "(composed) name writing (*müteşekkil isim yazımı*)", by means of "strike (*darb*)", in the form of "picture (*resim*)" within the framework of "substance theographia (*cevher theographiası*)", that constructs "trans-finite (*sonlu-ötesi*)" which is not "relative (*izafi*)" to the "finite". Through this approach, we explained that construction of a "(composed) body of trans- finite (in-less) length (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *uzunluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" belonging to "Euclidean geometry" and "(composed) body of trans-finite (in- less) multitude (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *çokluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" belonging to "arithmetic" is not possible. In this regard, one cannot conceive "infinitely often" operations and "infinite" quantity of ink pertaining to the "circle-free machine". Hence, in view of "circle-free machine", one cannot consider "potential-infinitely often (*kuvve'de-sonsuz sıklık'ta*)" operations and "potentially-infinite *(kuvve'de sonsuz*)" amount of ink. We pointed out that Cantor's reasoning, which asserts that "natural numbers" form an "infinite multitute of a countable set (*sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme*)" is essentially "circulus in demonstrando (*döngüsel gösterim*)". In this respect, Cantor's "diagonal argument", which is commonly believed to construct "infinite multitute of an uncountable set (*sonsuz çokluk'ta sayılamaz küme*)" is invalid. The "picturing (*tasavvur*)" of "Turing machines" which lacks "essence (*asıl*)" pertaing to "grounds (*zemin*)" is therefore "narrative (*hikâyat* (historia))" based on "phantasy (*tahayyül*)". We briefly stated that to

Öz

"Turing makineleri" tasavvuru, "Eukleides geometriası'nın" ve "arithmetike'nin" kaydı altında, "hesap (computation)" yapan "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" esasında inşa edilen "düşkün'e" mahsus "fikriyat'tır (logia)". "Dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" teşkili, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem ve "sonsuz (infinite)" ölçüde mürekkep düşünülmesinin kaydına bağlıdır. "Suret'siz isim" cihetinden "sonsuz (infinite)", "sonlu'ya (finite)" izafidir. "Sonsuz (infinite)", "sonlu'dan (finite)" hareketle inşa edilemez. "Sonlu'ya (finite)" izafi olmayan "sonlu-ötesi (trans-finite)" kavramını, "tamga-isim theo-graphiası" esasında ele aldık. "Tamga-isim theo-graphiası" ile, "cevher theographiası'nın" kaydı altında, "darb" yoluyla, "sonlu'ya (finite)" izafi olmayan "sonlu-ötesi (trans-finite)" inşa eden "resim" suretinde "(müteşekkil) isim yazımı'nı" kastediyoruz. Bu yolla, "Eukleides geo-metriası'na" mahsusen "sonlu-ötesi (iç'siz) uzunluk'ta (müteşekkil) cisim" ve, "arithmetike'ye" mahsusen "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk'ta (müteşekkil) cisim" inşa etmenin mümkün olmadığını anlattık. Bu itibarla, "dairesel-olmayan makine'ye (circle-free machine)" mahsusen "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem ve "sonsuz (infinite)" ölçüde mürekkep düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle, "kuvve'de-sonsuz sıklık'ta (potential-infinitely often)" işlemden ve "kuvve'de-sonsuz (potentially-infinite)" ölçüde mürekkepten bahsedilemez. "Doğal sayılar'ın", "sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme" teşkil ettiğini ileri süren "Cantor muhakemesi'nin", esasen "döngüsel gösterim'den (circulus in demonstrando)" ibaret olduğunu belirttik. Bu bakımdan, Cantor'un, "sonsuz çokluk'ta sayılamaz küme" inşa ettiği zannedilen "diagonal muhakemesi" geçersizdir. "Zemin'e" mahsusen "asl'ı" bulunmayan "Turing makineleri" tasavvuru, bu nedenlerle, "tahayyül (phantasia)" esasında "hikâyat'tır (historia)". "Zemin'e" mahsus bu arızayı "yapay zeka (artificial intelligence)" marifetiyle gidermek mümkün değildir; bu hususa kısaca temas ettik.

repair this deficiency of "grounds (*zemin*)" by means of "artificial intelligence" is not possible.[1]

Keywords: Artificial Intelligence, Turing Machines, Finite, Infinite, Pictureless Name.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Turing Makineleri, Sonlu, Sonsuz, Suretsiz İsim.

[1] The terms and concepts above belonging to the system of "theoria (*nazariyat*)" such as "logia (*fikriyat*)", "descendent (*düşkün*)", "pictureless-name (*suretsiz isim*)", "strike (*darb*)", "tamga-name (*tamga-isim*)", "(composed) body of trans-finite (in-less) length (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *uzunluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" and "(composed) body of trans-finite (in-less) multitude (*sonlu-ötesi* (*iç'siz*) *çokluk'ta* (*müteşekkil*) *cisim*)" are discussed and explained in the books "*Theologia'nın Esasları-Felsefe'nin ve Teoloji'nin Nazariyatı Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Theologia-An Investigation on the Theoria of Philosophy and Theology*)", "*Cevher Theographiası'nın Esasları-Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Substance Theographia-An Investigation On Element, Unity, Essence*)", "*Evren Theographiası'nın Esasları-Kosmogonia İnşası Üzerine Bir İnceleme* (*Principles of Cosmos Theographia-An Investigation on the Construction of Kosmogonia*)" and "*Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme* (*Tamga-name Theographia-An Appraisal on the Grounds and the Principles of the Construction of Turing Machines*)" by the author. These books are all published by *Cedit Neşriyat* in Turkish.

A. M. Turing, 1936 makalesinde, "hesap (computation)" yapan "makine (machine)" tasavvurunu inşa eder.[2]

Turing, bu makalede, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" ifadesini, "hesap (computation)" yapan "dairesel-olmayan makine'nin (circle-free machine)" işlemlerine ve, "sonsuz (infinite)" sözcüğünü de, bu işlemlerin yazılması için gereken mürekkep ölçüsüne mahsusen kullanır.

"Dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" teşkili ve, bu suretle, "hesap (computation)" yapan "makine (machine)" tasavvuru inşası, bu bakımdan, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem ve "sonsuz" ölçüde "mürekkep" düşünülmesinin kaydına bağlıdır.

Bu yazıda, "dairesel-olmayan makine'yi (circle-free machine)" ve, bu itibarla da "hesap (computation)" yapan "makine (machine)" tasavvurunu, "sonsuz (infinite)" kavramı cihetinden ele aldık ve değerlendirdik.[3]

"Sonsuz (infinite)", "(bir) dil" olarak "Türkçe'ye (İngilizce'ye)" mahsus "suret'siz isim'dir".

"Fikriyat (logia)" esasında "(bir) dil'e" mahsus "suret'siz isim" cihetinden "sonsuz (infinite)", "son'un", "lâ'sı" esasında teşkil edilir.

"Sonsuz (infinite)", bu bakımdan, "sonlu'ya (finite)", "nisbetli rabt (connexio ratio'nalis)" esasında izafidir.

"Suret'siz isim" esasında "(bir) (müteşekkil) cisim" olarak "sonlu (finite)", "artış-eksiliş" suretiyle "bozulma'nın" kaydına bağlıdır.

Mesela, "Eukleides geo-metriası'na" mahsus "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) üçgen'i", "parça eksiltmek" suretiyle "bozarız".

Benzer ifade, "arithmetike'ye" mahsus "(müteşekkil) sayılar" itibariyle de geçerlidir. Mesela, "7" rakamı ile temsil edilen "(müteşekkil) sayı", "artırmak" suretiyle "bozulur".[4]

"Artış-eksiliş" suretiyle "bozulan'dan" hareketle ve, "nisbetli orantı (proportio ratio'nalis)" esasında "nisbetli rabt (connexio ratio'nalis)", veya "gayr'ı nisbetli orantı (proportio ir-ratio'nalis)" esasında "gayr'ı nisbetli rabt (connexio ir-ratio'nalis)" suretiyle düşünülen "geçiş (transitio)" esasında, "artış-eksiliş" yoluyla "bozulmayan" inşa etmek mümkün değildir.

[2] A.M. Turing; "On Computable Numbers, With an Application to the Entscheideungsproblem; Proceedings of the London Mathematical Society, 1936, s2-42, p.230-265".

[3] Bu yazıda temas edilen hususların tamamına yakını, esasen, "Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme" adlı kitapta ayrıntılı olarak anlatılanların kısa bir tekrarından ibarettir.

[4] Bu yazıda, "nisbet'li topo-graphia'nın (topo-graphia ratio'nalis)" kaydı altında ele alınan "geometria'yı" ve "arithmetike'yi", bu hususta "Theographia'nın Esasları-Teoloji ve Matematik İnşası Üzerine Bir İnceleme" adlı kitapta anlatılanlardan hareketle düşünmek gerekir.

Bu hususu aşağıda açtık.

“Sonsuz (infinite)”, “artış-eksiliş” suretiyle “bozulmayan’dır”.

Bu itibarla bizatihi “sonsuz (infinite)”, “sonlu (finite)” ile, ne “nisbetli orantı (proportio ratio’nalis)” ne de “gayr’ı nisbetli orantı (proportio ir-ratio’nalis)” esasında “alaka’nın (relatio)” kaydına bağlanamaz.

“Sonsuz (infinite)”, “sonlu (finite)” ile “nisbetli orantı (proportio ratio’nalis)” esasında “alaka’nın (relatio)” kaydına bağlanabilseydi, “sonlu’yu (finite)”, “nisbetli rabt (connexio ratio’nalis)” esasında “artırmak” suretiyle “sonsuz (infinite)” inşa edilirdi; oysa bu mümkün değildir.

Yani “sonlu’dan (finite)” hareketle ve, “nisbetli orantı’nın (proportio ratio’nalis)” kaydı altında “nisbetli geçiş (transitio ratio’nalis)” suretiyle bizatihi “sonsuz (infinite)” inşa edemeyiz; bu manada.

“Sonsuz’u (infinite)”, “sonlu (finite)” ile “gayr’ı nisbetli orantı’nın (proportio ir-ratio’nalis)” kaydı altında “alaka (relatio)” vasıtasıyla düşünebilseydik, “sonlu’dan (finite)” hareketle ve, “gayr’ı nisbetli geçiş (transitio ir-ratio’nalis)” esasında “matafora’ik icraat” suretiyle, “sonsuz (infinite)” inşa ederdik; oysa bu da mümkün değildir.

“Düşkün’e” mahsus “(bir) diller’de”, “sonsuz’u (infinite)”, “sonlu’ya (finite)” izafi olmadan karşılayan “(bir) suret’siz isim” bulamayız.

Bu yazıda, “sonsuz (infinite)” sözcüğü yerine, “sonlu-ötesi (trans-finite)” ifadesini kullandık.

“Sonlu-ötesi (trans-finite)” kavramı da, “suret’siz isim” cihetinden “sonlu’ya (finite)” izafidir.

Ancak, “sonlu-ötesi (trans-finite)” ifadesi ile bu yazıda kastedilen, “tamga-isim theographiası’na” mahsus “resim” suretinde “(müteşekkil) isim’dir”; yani “tamga-isim « v »’dir”.[5]

“Tamga-isim theo-graphiası”, “cevher theo-graphiası’nın” kaydı altında, “darb” yoluyla, “sonlu’ya (finite)” izafi olmayan “sonlu-ötesi (trans-finite)” inşa eden “resim” suretinde “(müteşekkil) isim yazımı’dır”.[6]

“Tamga-isim « v »”, “darb” yoluyla, “sonlu’ya (finite)” izafi olmayan “sonlu-ötesi (trans-finite)” inşa eden “resim” suretinde “(müteşekkil) isim’dir”.

[5] Bu yazıda, “tamga isim « v »” inşasını, “cevher theo-graphiası’nın” kaydı altında, “kosmo-gonia” cihetinden ele aldık. “Tamga-isim’ler’in”, “kosmo-gonia’ya” ve “kosmo-logia’ya” mahsus köklerinin araştırılması, “fikriyat (logia)” olarak “felsefe’ye”, “matematik’e”, “bio-logia’ya” ve diğerlerine mahsus “zemin’in” açılması ve anlaşılması bakımından ufkumuzu derinleştirecek ve yeni ifade imkanları sağlayacaktır. Yazının hududunu ziyadesiyle aşması nedeniyle bu hususa temas etmedik.

[6] “Cevher theo-graphiası” tasavvurunu, “Cevher Theographiası’nın Esasları-Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme” adlı kitapta anlattık.

Bu yazıda, “sonlu’ya” izafi olmayan “sonlu-ötesi” ile, tekraren belirtelim, “tamga-isim « v »’yi” kastediyoruz.

Bu noktaları açalım.

“Cevher theo-graphiası” itibariyle “O (Hüve)”, “(cevher-rabteden)-isim’dir”.

“v”, “tamga-isim theo-graphiası’nın” kaydı altında, “O’ya (Hüve)” mahsus “unsur” olarak “(İlâh’i) Harf’in” resmidir.

“(İlâh’i) Harf” ve, bu itibarla da “(cevher-rabteden)-isim” olarak “O (Hüve)”, “(kuvvet’li, can’lı,akıl’lı)’dır”.

“Düşkün’e” mahsus “(bir) dil” vasatında “(kuvvet’li, can’lı, akıl’lı) suret’siz isim’den” bahsedemeyiz.

Mesela, “fikriyat (logia)” esasında “(bir) dil’e” mahsus “suret’siz isim” olarak “sonsuz”, “(kuvvet’siz, can’sız, akıl’sız)’dır”.

“Cevher theo-graphiası’nın” kaydı altında olmak üzere, “O (Hüve) inşası’na” mahsus “unsurlar”, “(İlâh’i) Ses’tir”, “(İlâh’i) Gönül’dür”, “(İlâh’i) Akıl’dır” ve “(İlâh’i) Harf’tir”.

“Levazımat” ile, “unsurlar’a” mahsus “icra kuvvetleri’ni” kastediyoruz.

“Levazımat”, “(İlah’i) Ses’e” mahsusen “(İlâh’i) Hal kuvveti’dir”; “(İlâh’i) Gönül’e” mahsusen, “can” veren “kuvvet” olarak “(İlâh’i) Nefes’tir”; “(İlâh’i) Akıl’a” mahsusen, “(İlâh’i) Akıl kuvveti’dir”; ve “(İlâh’i) Harf’e” mahsusen, “(İlâh’i) Harf kuvveti’dir”.

“Suret’siz isim” olarak “sonsuz’a” mahsusen bu manada “levazımat’tan” söz etmek mümkün değildir.

Bu nedenle, “düşkün’e” mahsus “(bir) dil” vasatında, “suret’siz isim” olarak “sonsuz’a” mahsusen “icraat’tan” bahsedilemez.

“Hal kuvveti”, “unsurlar’a” mahsus “mahaller’e”, “hulul eden eritici ve nüfuz edici kuvvet’tir”; “akıl kuvveti”, “mahiyet belirlemek” suretiyle “meydana çıkartan kuvvet’tir”; “harf kuvveti”, “mahiyet” olarak “(kuvvet, can, akıl)” esasında, “harf’e, isim rabteden kuvvet’tir”.[7]

“(İlâh’i) Harf’e” mahsus “levazımat” esasında düşünülen “icraat’ı”, “(cevher-rabteden)-isim” olarak “O’ya (Hüve)” mahsus “icraat” ile karıştırmamak gerekir.

“(İlâh’i) Harf’e” mahsus “levazımat” esasında düşünülen “icraat”, “O (Hüve)-inşası’dır”; “O’ya (Hüve)” mahsus “icraat” ise, “Ben (Ene)-rabtı”.

Her iki surette “icraat”, “(İlâh’i) Harf’e” mahsus “resim” olarak “v’de”, “tamga-isim « v » darb’ı’nın” kaydı altında mündemiçtir.

[7] Bu noktalardan, “Cevher Theographiası’nın Esasları-Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme” adlı kitapta ayrıntılı olarak bahsettik.

“(İlâh’i) Harf’e”, “nisbetli topo-graphia (topo-graphia ratio’nalis)” esasında “işaret (symbol)” vasıtasıyla temas edilemez.

“Symbol”, “işaret’ten” hareketle, “işaret edilen’e”, “nisbetli rabt (connexio ratio’nalis)” esasında temas eder; bu nedenle

“Fikriyat (logia)” esasında “(bir) dil’e” mahsus “işaret (symbol)” vasıtasıyla bizatihi “(İlâh’i) Harf’e”, “temas (contactus)” düşünemeyiz; aksi takdirde, “(cevher-rabteden)-ism’i”, “düşkün’e” mahsus “suret’siz ism’e” indirgemiş oluruz.

“v”, “(İlâh’i) Harf’i” ve “levazımat’ı’nı”, “tamga-isim « v » darb’ı’nın” kaydı altında, “resim” suretinde temsil eder; o kadar.

Bu manada “temsil”, “gayr’ı nisbetli temas’a (contactio ir-ratio’nalis)” bizatihi “aşkın’dır”; bu bakımdan, bu surette “temsil edileni”, yani “(İlâh’i) Harf’i”, “matafora’ik icraat” yoluyla inşa edemeyiz.

“v darb’ı”, “(cevher-rabteden)-isim” olarak “O (Hüve)” inşasının kaydına bağlıdır. Bu bakımdan, bizatihi “tamga-isim « v »’ye”, “fikriyat (logia)” vasıtasıyla, “düşkün’e” mahsus “(bir) dil” vasatında “temas (contactus)” mümkün değildir.

“Fikriyat (logia)” esasında “(bir) (aşkın) suret’siz isim’den” hareketle, herhangi surette olmak üzere, “tamga-isim « v »’ye” geçilemez (aşılamaz); bu manada.

Şöyle de söyleriz; “geo-metria’ya” ve “arithmetike’ye” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(müteşekkil) cisimler’den” hareketle, bizatihi “tamga-isim « v »’ye” temas edemeyiz.[8]

“Düşkün’ün”, bizatihi “tamga-isim « v »’yi”, “hissler’i”, “muhayyile’si” ve “zihn’i (mens)” vasıtasıyla idrakı mümkün değildir.

“Düşkün”, bizatihi “tamga-isim « v »’ye”, “nisbetli topo-graphia’nın (topo-graphia ratio’nalis)” kaydı altında, “hayal (imaginatio)” suretinde “görünüş” tayin edemez.

“(İlâh’i) İsim” olarak “O’ya (Hüve)” ve, bu itibarla, “(İlâh’i) Harf’e”, “düşkün’e” mahsus “(bir) dil” vasatında, “hayal (imaginatio)” suretinde “görünüş” tayin etmek mümkün değildir; bu nedenle.

Bu surette “görünüş’ten”, “fikriyat (logia)” esasında “işaret (symbol)” suretiyle bahseden, bu bakımdan, “tahayyül (phantasia)” esasında “hikâyat (historia)” yazar.

“Sonlu’ya” izafi olmayan “sonlu-ötesi (trans-finite)” inşa eden “resim” suretinde “(müteşekkil) isim” olarak “tamga-isim « v »” düşüncesini açalım.

[8] Belirtmeden geçmeyelim; “tamga-isim theo-graphiası”, bu itibarla, “geo-metria’dan” ve “arithmetike’den” hareketle inşa edilemez. Bu husus, yukarıda anlatılanlar esasında kolaylıkla açılabilir.

“«”, “O’ya (Hüve)” mahsus “(İlâh’i) Vücud’un”, “(İlâh’i) Evvel’e rabtı’nı resm’ed’e’r”; “»” ise, “O’ya (Hüve) mahsus (İlâh’i) Vücud’a”, “Ben’e (Ene)” mahsus “(Cevher’i) Vücud rabtı’nı”.[9]

“« v »”, bu bakımdan, “(cevher-rabteden)-isim” olarak “O (Hüve)” esasında “birlik’tir”.[10]

“Resim” suretinde “(müteşekkil) isim” olarak “« v »”, “(İlâh’i) Harf” ve bu suretle “(İlâh’i) İsim” cihetinden, “((İlâh’i) kuvvet’li, (İlâh’i) can’lı, (İlâh’i) akıl’lı)’dır”.

“.. ...”, yukarıda belirtilen manada olmak üzere, “(İlâh’i) Vücud rabtı-(İlâh’i) Vücud’a rabt” itibariyle, “tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü’nün (metron)” resmidir.[11–12]

“Tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü’yü (metron)”, bu bakımdan, “cevher theographiası” esasında düşünmek gerekir.

“Tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü (metron)”, “asl’i ism’e” mahsus “ağır(lık)” ve bu itibarla da “vezn” suretiyle ele alınamaz.

“Tamga-isim theo-graphiası” bağlamında, “sonlu’ya (finite)” izafi olmayan “tamga-isim « v »’den” ve, “tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü (metron)” olarak “.. ...”den, “fikriyat (logia)” esasında “(bir) dil’e” mahsus “hudud’un” kaydı altında, ancak bu surette temsilen bahsederiz.

“Resim” esasında düşünülen “tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü (metron)”, yani “.. ...”, “sabit’tir”.

“.. ...”, “O’ya (Hüve)” mahsus “icraat” olarak “cevher-rabtı” ve, “Ben’e (Ene)” mahsus “icraat” olarak “suret-rabtı” esasında “artmaz” ve “eksilmez”; bu itibarla da “bozulmaz”; bu manada.

Bu ifade, “O’ya (Hüve)” ve “Ben’e (Ene)” mahsus “unsurlar” itibariyle, “levazımat’a” mahsus “icraat’ı” da kuşatır.

Aksi takdirde, “(cevher-rabteden)-isim” olarak “O (Hüve)” ve “(suret rabteden-cevher)-isim” olarak “Ben (Ene)” tasavvurunu iptal etmiş oluruz.

Bu bakımdan, “.. ...” ile ölçülen, “sonlu’ya (finite)” izafi olmayan “sonlu-ötesi’dir”.

---

[9] “(İlâh’i) Vücud” ile, “kadim tarih’i” kastediyoruz; “(Cevher’i) Vücud” ile de, “evvel tarih’i”. Bu hususları, “Cevher Theographiası’nın Esasları-Unsur, Birlik, Mahiyet Üzerine Bir İnceleme” adlı kitapta ayrıntılı olarak anlattık.

[10] Bu manada “birlik’i”, ne “nisbet (ratio)” ne de “gayr’ı nisbet (ir-ratio)” esasında ele alamayız.

[11] “Ölçü (metron)” tasavvurunu, “Theogonia’nın Esasları-Genesis Nazariyatı Üzerine Bir İnceleme” adlı kitapta ayrıntılı olarak ele aldık. “Nazariyat (theoria)” itibariyle “ölçü (metron)”, “theo-graphia makinesi” marifetiyle, “ölçülen’e”, “nisbet (ratio)” esasında tayin edilen “ağır(lık)’tır”. Bu bakımdan, “asl’i ism’e” mahsusen “vezn” teşkili, “ölçü (metron)” tayininin kaydına bağlıdır.

[12] “.. ...”den, “(İlâh’i) Harf’i” resmeden “v’ye” mahsus “ölçü (metron)” olarak da bahsederiz.

"Cevher theo-graphiası'nın" kaydı altında ve, "tamga-isim theo-graphiası'na" mahsusen, "resim" suretinde "ölçü (metron)" olarak ".. .."nin esası, "(İlâh'i) Vücud rabtı-(İlâh'i) Vücud'a rabt" bakımından, "(İlâh'i) Harf'tir" ve, bu suretle de "(İlâh'i) İsim'dir"; yani "O'dur (Hüve)".

Bu bakımdan, "sonlu'ya (finite)" izafi olmayan "sonlu ötesi'ni", "O'ya (Hüve) mahsusen, "(rabt'ediliş-rabt'ediş)" yoluyla, "(artış-eksiliş)" suretiyle "bozulma'nın" kaydı altına girmeyen "sabit ölçü" olarak ".. .." esasında ele almak gerekir.

Bu surette "sabit ölçü'yü", "nisbetli topo-graphia'nın (topo-graphia ratio'nalis)" kaydı altında, "düşkün'e" mahsus "(bir) dil" vasıtasıyla inşa etmek mümkün değildir.

".. ..", "düşkün'e" mahsus "suret'siz isim" esasında "(bir) (müteşekkil) cisim" olarak inşa edilemez; bu manada.

".. .." ile ölçmek, "ölçülen'in", "(cevher-rabteden)-isim" olarak "O'ya (Hüve)" bizatihi teması suretiyledir.

"Fikriyat (logia)" esasında "ayrışık dış dünya'ya" mahsus "(bir) suret'siz ism'in", bizatihi "O'ya (Hüve)" teması mümkün değildir.

"Ayrışık dış dünya'ya" mahsus "(bir) suret'siz isim", "na-vücud beden'dir".[13]

"Na-vücud beden" vasıtasıyla, "O'ya (Hüve)" mahsus "(İlâh'i) Vücud" olarak "kadim tarih'e" temas düşünemeyiz; bu manada.

"Ayrışık dış dünya'ya" mahsus "suret'siz isim" esasında "(bir) (müteşekkil) cisim", mesela "kağıt" üzerine yazılan "(bir) çizgi", "(artış-eksiliş)" suretiyle "bozulma'nın" kaydına bağlıdır.[14]

Bu esasta "(müteşekkil) cisim", bu itibarla, ".. .." ölçüsünde değildir; bu nedenle de "sonlu'dur (finite)".[15]

Tekraren belirtelim; "(artış-eksiliş)" suretiyle "bozulma'nın" kaydına bağlı "(bir) (müteşekkil) cisim'den" hareketle ve, "nisbetli topo-graphia (topo-graphia ratio'nalis)" esasında "geçiş (transitio)" yoluyla, "(artış-eksiliş)" suretiyle "bozulma'nın" kaydı altına girmeyen "(bir) cisim" inşa etmek mümkün değildir.[16]

"Fikriyat (logia)" esasında "(bir) suret'siz isim'den" hareketle, "(cevher-rabteden)-isim" olarak "O (Hüve)" inşa edilemez; kısaca ifade edersek bu nedenle.

Şöyle de söyleriz; "(bir) suret'siz ism'e" mahsus "na-vücud beden'den" hareketle ve, "matafora'ik icraat" yoluyla "(İlâh'i) Vücud" olarak "kadim tarih" inşa edemeyiz.

---

[13] "Na-vücud beden" ile kastedilen, "vücud'u" bulunmayan "beden'dir".
[14] Bu bağlamda, "yaz'mak" sözcüğünü, "ser'mek" anlamında kullanıyoruz.
[15] Bu ifade, "Eukleides geo-metriası'na" ve "arithmetike'ye" mahsus "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(müteşekkil) cisimler'i" kuşatır.
[16] Bu ifade, "gayr'ı nisbet'li geçiş (transitio ir-ratio'nalis)" bakımından da geçerlidir.

Bu bakımdan, “sabit ölçü” olarak “.. ..”yi, “düşkün’e” mahsus “(bir) dil” vasatında teşkil etmek mümkün değildir.

Bu ifade, “düşkün’e” mahsus “fikriyat (logia)” olarak “geo-metria’yı” ve “arithmetike’yi” de kuşatır.

“Düşkün’e” mahsus “(bir) dil” esasında teşkil edilemeyen “.. ..” ölçüsü vasıtasıyla, “nisbetli topo-graphia’nın (topo-graphia ratio’nalis)” kaydı altında “fikriyat’a (logia)” mahsus “(bir) (müteşekkil) cism’i” nasıl ölçeriz; bu nokta, “sonsuz (infinite)” kavramı meselesinin esasını teşkil eder.

“.. ..” ile ölçmek, mesela “(iç’siz) uzunluk” esasında “(bir) metre çubuk’u” vasıtasıyla, “ayrışık dış dünya’ya” mahsus “(bir) (müteşekkil) cism’i” ölçmeğe benzemez.

Her iki manada “ölçmek”, “ölçülen” ile “ölçen” arasında “temas’ın (contactus)” kaydına bağlıdır.

Ancak, her iki manada “temas’ı (contactus)”, birbirine benzeyen surette ele alamayız.

“.. ..” ile ölçmek, “ölçülen’e” mahsus “vücud’un”, “cevher theo-graphiası’nın” kaydı altında, “(İlâh’i) İsm’e” mahsus “(İlâh’i) Vücud’a” bizatihi “temas’ı (contactus)” suretiyle mümkündür.

Bu surette “temas (contactus)” ile, “ölçülen’e” mahsus “vücud’dan” hareketle, “(İlâh’i) İsm’e” mahsus “(İlâh’i) Vücud’a” bizatihi “geçiş’i (transitio)” kastediyoruz.

Bu surette “temas (contactus)” mevcut ise, “.. ..” esasında “ölçülen”, “temas’ın (contactus)” mahiyetine göre, yukarıda belirtilen manada “sonlu-ötesi’dir”; aksi takdirde “sonlu’dur (finite)”.

“Düşkün”, “na-vücud beden’dir”; yani “vücud’u” bulunmayan “beden (corpus)”.

“Na-vücud beden’in”, tekraren belirtelim, “O’ya (Hüve)” mahsus “(İlâh’i) Vücud’a”, yukarıda belirtilen manada temasını düşünemeyiz.

Bu bakımdan, “düşkün’ün”, “.. ..” ölçüsünde olmasından söz edilemez.

Bu ifade, “düşkün’e” mahsus “(bir) dil” ve “ayrışık dış dünya itibariyle de geçerlidir.

Bu nedenle, “düşkün” ve, “(bir) dil’i” ve “ayrışık dış dünya’sı”, “sonlu’dur”.

“Turing makineleri” tasavvuru, Turing’in 1936 makalesinde ele aldığı şekliyle, “düşkün’e (mens)” mahsus “zihin (mens)” vasıtasıyla inşa edilen “fikriyat’tan (logia)” ibarettir; ve, “şerit (tape)” cihetinden, “Eukleides geo-metriası’nın” ve, “sayılar’ı” temsil eden “rakam’lar (numerals)” cihetinden, “arithmetike’nin” kaydına bağlıdır.

“Eukleides geo-metriası” ve “arithmetike”, “nisbetli topo-graphia’nın (topo-graphia ratio’nalis)” kaydı altında “düşkün’e” mahsus “fikriyat’tır (logia)”.

“Fikriyat (logia)” esasında “(bir) suret’siz ism’e” mahsusen “vücud’dan” bahsedilemez.

Bu nedenle, “Eukleides geo-metriası” ve “arithmetike” vasıtasıyla, “.. …” ölçüsünde “(müteşekkil) cisim” inşa edilmesini düşünemeyiz; sebebini yukarıda belirttik.

Şöyle de söyleriz; “Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) cisim”, “(iç’siz) uzunluk” esasında “ölçü’nün (metron)” kaydına bağlıdır.

Bu manada “(aşkın) suret’siz ism’in” ve, bu itibarla da, “(iç’siz) uzunluk” esasında “ölçü’nün (metron), “tamga-isim « v »’ye” ve, bu suretle “.. …” ölçüsüne, yukarıda belirtilen şekilde “temas’ı (contactus)” mümkün değildir.

Bu nedenle, “Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(müteşekkil) cisimler’i”, “sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk’ta” ele alamayız.

“Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(müteşekkil) cisimler”, “na-vücud beden’dir”.

“Na-vücud beden’e” mahsusen “sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk”, yukarıda anlattık, “tamga-isim theo-graphiası” cihetinden esasen mümkün değildir.

“Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) cisim”, bu itibarla “sonlu’dur (finite)”.

“Arithmetike’ye” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) sayı”, “(iç’siz) çokluk” esasında ölçünün kaydına bağlıdır.

“Arithmetike’ye” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) sayı’nın” ve, buna mahsus ölçünün, “tamga-isim « v »’ye” ve “ölçüsü’ne (metron)”, yani “.. …”ye temasından bahsedilemez.

“(Aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) sayı’dan” hareketle, “tamga-isim « v »’ye” geçemeyiz; bu nedenle.

Bu bakımdan, “(bir) (müteşekkil) sayı’yı”, “sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk” suretiyle düşünmek mümkün değildir.

“Arithmetike’ye” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(bir) (müteşekkil) sayı” da bu itibarla “sonlu’dur (finite)”.

Bu noktaları, “inşa” cihetinden kısaca açalım.

Önce, “Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(müteşekkil) cisimler’in” mahiyetini ve inşa esasını ele alalım.

“(Aşkın) suret’siz isim’ler” olarak “Eukleides geo-metriası’na” mahsus “(müteşekkil) cisimler’in” inşa esası, “matafora’dır”.

"Matafora", "suret'siz isim" esasında "(bir) suret'siz cism'i", "gayr'ı nisbetli orantı'nın (proportio ir-ratio'nalis)" kaydı altında "gayr'ı nisbetli geçiş (transitio ir-ratio'nalis)" esasında "aşmak" suretiyle, "vasıta'lı temas'ın" kaydına bağlı olan "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) (aşkın) suret'siz cisim" teşkil eden "inşa vasıtası'dır".

Mesela, "idrak'ı", "vasıta'lı temas'ın" kaydına bağlı olan "Eukleides geo-metriası'na" mahsus "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) (müteşekkil) nokta"; "idrak'ı", "vasıta'sız temas'ın" kaydına bağlı olan "ayrışık dış dünya'ya" mahsus "suret'siz isim" esasında "üç boyut'lu (yuvarlakımsı) küçük (bir) cisim'den" hareketle, "matafora'ik icraat" esasında inşa edilir.

"(Aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) (müteşekkil) nokta'ya", "hayal (imaginatio)" suretiyle bizatihi "görünüş" tayin etmek mümkün değildir.

Bu ifade, mesela, "Eukleides geo-metriası'na" mahsus "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) doğru" bakımından da geçerlidir.[17]

Benzer şekilde, "(aşkın) suret'siz isim'ler" olarak "arithmetike'ye" mahsus "(müteşekkil) cisimler'in", yani "(müteşekkil) sayılar'ın" da inşa esası "matafora'dır".

Ancak, "(müteşekkil) sayı" inşası, "iki-katman'lı matafora'nın" kaydına bağlıdır.

"Eukleides geo-metriası'na" mahsus "(müteşekkil) cisimler", "ardıl" inşası esasında "artış" suretinde "akış'ın" kaydına tabi değildir; bu itibarla, bu "(müteşekkil) cisimler", "sabit'tir".

"(Müteşekkil) sayılar'ı", "ardıl" inşası esasında "artış" suretinde "akış'ın" kaydı altında düşünürüz.

Bu bakımdan, "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) (müteşekkil) sayı", "nisbetli birlik (unitas ratio'nalis)" olarak "zaman'a" mahsus "(bir) an'dan" hareketle ve, "matafora'ik icraat" yoluyla inşa edilir.

"Fikriyat (logia)" esasında "(bir) an" inşası, "(bir) izafi an" teşkilinin kaydına bağlıdır.

"(Bir) izafi an'ı", "ayrışık dış dünya'ya" mahsus "(iç'siz) hareket" esasında "(iç'siz) uzunluk'tan" hareketle teşkil ederiz.[18]

"Matafora'ik icraat" esasında "inşa", tekraren belirtelim, "gayr'ı nisbetli orantı'nın (proportio ir-ratio'nalis)" kaydı altında "gayr'ı nisbetli geçiş (transitio ir-ratio'nalis)" suretiyledir.

[17] "Uç noktaları'na" ve "arasına", "hayal (imaginatio)" esasında "görünüş" tayin edilemeyen "(müteşekkil) cism'i", hayal edemeyiz.

[18] Mesela, "dünya'nın", "gün'e'ş" çevresinde bir "tam dön'ü'ş'ü", bu manada "ayrışık dış dünya'ya" mahsus "(iç'siz) hareket" esasında "(iç'siz) uzunluk'tur". Bu surette bir "tam dönüş", "(bir) güneş yılı" olarak adlandırılır.

"(Bir) an", "(bir) izafi an'dan" hareketle ve, "matafora" vasıtasıyla inşa edilir. "(Bir) (müteşekkil) sayı" inşasını, "(bir) an'dan" hareketle, "matafora'ik icraat" esasında düşünürüz.[19]

Bu bakımdan, hem "(bir) an" inşası, hem de "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(bir) (müteşekkil) sayı" inşası, "(bir) izafi an'dan" hareketle ve, "soyutlama (abstractio) suretiyle ele alınamaz.

"Soyutlama", "nisbetli orantı'nın (proportio ratio'nalis)" ve, bu suretle "nisbetli geçiş'in (transitio ratio'nalis)" kaydına bağlıdır; bu nedenle.

"(Bir) an" inşasını, "(bir) izafi an'dan" hareketle "nisbetli geçiş (transitio ratio'nalis)" esasında düşünmek mümkün değildir.

Hem "Eukleides geo-metriası", hem de "arithmetike", "(bir) dil'in" kaydı altında, "düşkün'e" mahsus "fikriyat'tır (logia)".

Bu bakımdan, "Eukleides geo-metriası'na" ve "arithmetike'ye" mahsus "(müteşekkil) cisimler", "matafora" vasıtasıyla inşa edilen, "(bir) dil'e" mahsus "(aşkın) suret'siz isim'ler'den" ibarettir.

"Hesap (computation)" yapan "dairesel-olmayan makine'ye (circle-free machine)" mahsus "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlemler, "sonsuz çokluk'ta (bir) an'lar" ve, bu itibarla da "sonsuz uzunluk'ta zaman" suretiyle mümkündür.

Aksi takdirde, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlemlerden ve, bu itibarla da, "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" inşasından bahsedilemez.

"Beşer'i hafıza'ya" karşılık geldiği düşünülen "şerit (tape)", "bir boyut'lu" bitişik kareler itibariyle "Eukleides geo-metriası'nın" ve, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlemler bakımından gereken "sonsuz çokluk'ta an'lar" itibariyle de "arithmetike'nin" kaydına bağlıdır.[20]

Bu hususu, "ayrışık dış dünya'ya" mahsusen ele alamayız.

Yani, "ayrış'ı'k dış dünya'ya" mahsus "hesap (computation)" yapan bir "makine'nin (machine)", "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlemi sonlandıramaması, "dairesel-olmayan makine (circle-free makine)" inşasının düşünülmesini engellemez.

"Ayrışık dış dünya", "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" inşasını ve, bu itibarla da, "Turing makineleri" tasavvurunu herhangi surette kayıt altına almaz; bu manada.

Ancak, "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" inşasını, yukarıda belirttik, "Eukleides geo-metriası'nın" ve "arithmetike'nin" kaydı altında düşünmek gerekir.

[19] Bu noktaları, "Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası" adlı kitapta ayrıntılı olarak anlattık.
[20] Turing, 1936 makalesinde, "şerit'ten (tape)", "bir boyut'lu" olarak bahseder.

"Dairesel-olmayan makine (circle-free machine)", Turing'e göre "sonsuz diz'i (infinite sequence)" hesabı yapar.[21]

"Fikriyat (logia)" itibariyle "küme (set)", "düşkün'e" mahsus "(aşkın) suret'siz ism'in" kaydı altında, "(iç'siz) çokluk'tan" ibarettir.[22]

Ancak, "(iç'siz) çokluk" olarak "doğal sayılar kümesi'nden", "arithmetike'ye" mahsus "(iç'siz) çokluk" olarak "(müteşekkil) sayılar'dan" hareketle, "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk" suretiyle bahsedilemez.[23]

Yukarıda anlattık; "(aşkın) suret'siz isim" olarak "(iç'siz) çokluk", "tamga-isim « v »'ye" mahsus "ölçü (metron)" olarak ".. .."ye temas etmez; bu nedenle.

Bu bakımdan, "(iç'siz) çokluk" olarak "doğal sayılar kümesi'nden", "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk" esasında bahsetmek mümkün değildir.

"İç'siz çokluk" olarak "doğal sayılar kümesi'ne", bu nedenle, "(aşkın) suret'siz ism'in" kaydı altında "sonlu'dur (finite)".[24]

"Fikriyat (logia)" esasında "yinelgen fonksiyon'lar (recursive functions)" ve "matematiksel endüksiyon (mathematical induction)" yoluyla da, "(aşkın) suret'siz isim" esasında "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk" inşa etmek mümkün değildir.

Bu husus, yukarıda anlatılanlar esasında daha ayrıntılı olarak kolaylıkla açılabilir.

Bu bakımdan, "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem cihetinden "dairesel-olmayan makine (circle-free machine)" tasavvuru, "tahayyül (phantasia)" esasında "hikâyat'tır (historia)".

Turing, 1936 makalesinde, "dairesel-olmayan makine'ye (circle-free machine)" mahsus "şerit'ten (tape)", "sonlu (finite)" veya "sonsuz (infinite)" surette bahsetmez.

Sadece, "şerit (tape)" üzerinde "sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlemden söz eder; o kadar.

"Sonsuz sıklık'ta (infinitely often)" işlem, bizatihi "şerit'in (tape)" "sonsuz (infinite)" olmasını gerektirmez; ancak, bu işlemler için, "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk'ta (bir) an('lar)'ın" düşünülmesi gerekir.

---

[21] Mesela, "π'yi", "rakam'lar" yoluyla hesaplamak, "harmonik dizi'yi (harmonic sequence)" ve "Fibonacci dizisi'ni (Fibonacci series)", "hesap (computation)" suretiyle inşa etmek gibi.

[22] Bu ifade, "matafora'ik icraat'ten" bahsetmek suretiyle kolaylıkla açılabilir.

[23] Bizatihi "sonlu (finite)", "sonlu-ötesi (trans-finite)" olamaz. Bu bakımdan, "sonlu-ötesi (trans-finite)" olamayandan, "kuvve'de sonlu ötesi (potentially trans-finite)" suretiyle bahsedilemez; bu husus gözden kaçırılmadan. Şöyle de söyleriz; bizatihi "sonlu'dan (finite)", "kuvve'de sonlu-ötesi (potentially trans-finite)" suretiyle söz etmek mümkün değildir. "Kuvve'de sonsuz (potentially in-finite)" düşüncesine "Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri'nin Zemini ve İnşa Esası Üzerine Bir Değerlendirme" adlı kitapta temas ettik.

[24] Bu hususu, daha ayrıntılı olarak aşağıda ele aldık.

Aksi takdirde, “dairesel-olmayan makine (circle-free machine)” inşasından bahsedemeyiz.

Yukarıda belirttik; “Eukleides geo-metriası’nın” ve “arithmetike’nin” kaydı altında düşünülen “Turing makineleri” tasavvuru, “düşkün’e” mahsus “fikriyat’tan (logia)” ibarettir.

“Sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (bir) an’lar” ve, bunlara mahsus “işlem’ler” itibariyle, “şerit’in (tape)”, “artmak-eksilmek” suretiyle “bozulmadan”, “sabit” kalması gerekir; aksi takdirde, “dairesel-olmayan makine (circle-free machine)” inşası düşünemeyiz.

Tekraren belirtelim; bu husus bizatihi “şerit’in (tape)”, “sonsuz (infinite)” olmasını gerektirmez.

Bu bakımdan, “dairesel-olmayan makine’ye (circle-free machine)” mahsus “şerit’i (tape)”, “tamga-isim « v »’ye” mahsus “ölçü’ye (metron)” temas suretiyle düşünmek gerekir.

Ancak, bu mümkün değildir.

“(Aşkın) suret’siz isim” esasında “(müteşekkil) cisim” olarak “şerit (tape)”, “navücud beden’dir”; bu nedenle.

Bu bakımdan da, “hesap (computation)” yapan “dairesel-olmayan makine (circle-free machine)” tasavvuru, “tahayyül (phantasia)” esasında “hikâyat’tır (historia)”.

Turing, 1936 makalesinde, “dairesel-olmayan makine’ye (circle-free machine)” mahsus “şerit’ten (tape)”, “sonlu beşer’i hafıza’ya” karşılık gelen surette bahseder.

“Beşer’i hafıza’nın” esası “kuvvet’tir”; “beşeri hafıza”, bu bakımdan “hazne (receptaculum)” suretiyle ele alınamaz.[25]

Ancak, “dairesel-olmayan makine’ye (circle-free machine)” mahsus “şerit (tape)”, “hafıza” cihetinden, “kuvvet’i” bulunmayan “hazne’den (receptaculum)” ibarettir.

Bu itibarla, “dairesel-olmayan makine’nin (circle-free machine)”, “düzenleniş (configuration)” değiştirmek suretiyle ve, “kuvvet” esasında “icraat” yoluyla “(önce’yi) hatırlamasından” bahsetmek mümkün değildir.

Bu cihetten de, “Turing makineleri” tasavvuru, “tahayyül (phantasia)” esasında “hikâyat’tan (historia)” ibarettir.[26]

Bir hususa kısaca temas edelim.

[25] Bu hususa, “Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri’nin Zemini ve İnşa Esası” adlı kitapta, “düşkün’e” mahsus “zihin theo-logia’sı” cihetinden temas ettik.

[26] “Turing makineleri” tasavvuru, tekraren belirtelim, “düşkün’e” mahsus “ayrışık dış dünya’nın” kaydına bağlanamaz. Bu hususu, “Tamga-isim Theographiası-Turing Makineleri’nin Zemini ve İnşa Esası” adlı kitapta ayrıntılı olarak anlattık.

Bir “tasavvur’un”, “tahayyül (phantasia)” esasında “hikâyat (historia)” suretiyle ele alınması, “tasavvur’a” mahsus “zemin” ile alakalıdır.

“Tasavvur”, “yap’ı (constructio)” ve “muhakeme” cihetinden, mesela “çelişki’ye” yol açmayan surette “arıza’sız” olabilir.[27–28]

Ancak, “tasavvur’a” mahsus “zemin”, “asıl’sız” ise, “tasavvur”, “tahayyül (phantasia)” esasında “hikâyat’tır (historia)”.

Örnek verelim.

“Fikriyat (logia)” esasında “küme (set)” ile kastedilen, yukarıda belirttik, “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim’dir”.

“Eukleides geo-metriası’nı” ve “arithmetike’yi” dikkate almak suretiyle ve, “zemin” cihetinden “tamga-isim theo-graphiası’nın” kaydı altında anlattık; “fikriyat’a (logia)” mahsusen, “sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk’ta (müteşekkil) cisim” ve “sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim” inşa etmek mümkün değildir.

“Eukleides geo-metriası’na” ve “arithmetike’ye” mahsus “(aşkın) suret’siz isim” olarak “(müteşekkil) cisimler’i”, “tamga-isim « v »’ye” mahsusen düşünülen “.. ...” ölçüsünde ele alamayız; bu nedenle.

Aksi takdirde, “fikriyat (logia)” esasında “na-vücud beden” olarak “(aşkın) suret’siz ism’in”, “(kuvvet’li, can’lı, akıl’lı) tamga-isim « v »’ye” bizatihi temasını düşünmek gerekir ki, yukarıda belirttik, bu mümkün değildir.

“Eukleides geo-metriası’na” ve “arithmetike’ye” mahsus “(müteşekkil) cisimler”, bu itibarla, “sonlu (iç’siz) uzunluk’ta” ve “sonlu (iç’siz) çokluk’ta’dır”.

“Fikriyat (logia)” esasında “(aşkın) suret’siz isim” olarak “doğal sayılar kümesi”, bu nedenle, “sayılabilir (countable)” surette “sonlu (iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim’dir”.[29–30]

“Küme” ve “alt-küme” ile alakalı bir hususa kısaca temas edelim.

“Sayılabilir (countable)” surette “sonlu (iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim” olarak “A kümesi’ne” mahsusen düşünülen “B alt-kümesi”, “A kümesi’ni eksiltmek” suretiyle teşkil edilir.

---

[27] Mesela, “tasavvur” olarak “Zermelo-Fraenkel küme kuramı” ve “Peano arithmetike’si”.

[28] “Fikriyat’ın (logia)” kaydı altında bulunan “seçme aksiyomu’nu (axiom of choice)”, yukarıda anlatılanlar cihetinden sınırlandırmak gerekir; “fikriyat’a (logia)” mahsusen, “sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim” düşünemeyiz; bu nedenle. Bu husus ayrıntılı olarak kolaylıkla açılabilir.

[29] Bu ifade, yukarıda anlatılanlara benzer olarak, “matafora’ik icraat” esasında kolaylıkla açılabilir.

[30] “Fikriyat (logia)” esasında “doğal sayıları”, “theo-graphia’nın” kaydı altında düşünülen “tab’i sayılar” ile karıştırmamak gerekir. “Doğal sayılar”, “nisbet’li topo-graphia’nın (topo-graphia ratio’nalis)” kaydına bağlıdır; “tab’i sayılar” ise “gayr’ı nisbet’li topo-graphia’nın (topo-graphia ir-ratio’nalis)”.

"B alt-kümesi", bu bakımdan, "eksiltilmiş" ve, bu suretle, "çokluk'u bozulmuş A kümesi'dir".

Bu bağlamda, "çokluk'u bozulmuş A kümesi" ifadesi ile, "eksiltmek" suretiyle "çokluk ölçü'sü azaltılmış A kümesi'ni" kastediyoruz.[31]

"Çokluk'u bozulmuş A kümesi", yani "B alt-kümesi" de bu itibarla "sayılabilir (countable)" surette "sonlu (iç'siz) çokluk'ta (müteşekkil) cisim'dir".

Bu manada olmak üzere, "A kümesi" ile, "çokluk'u bozulmuş A kümesi", yani "B alt-kümesi" arasında bunları "bir'e'bir örtüştüren fonksiyon (bijection)" tanımlamak mümkün değildir.

G. Cantor, "doğal sayılar kümesi'nin", "sayılabilir (countable)" surette "sonsuz çokluk'ta" olduğunu göstermek için, "doğal sayılar kümesi'ni", "doğal sayılar kümesi'nin (bir) alt kümesi" ile "bir'e'bir örtüştüren fonksiyon (bijection)" tanımlar.

Ancak, "doğal sayılar kümesi'ni", "doğal sayılar kümesi'nin (bir) alt kümesi" ile "bir'e'bir örtüştüren fonksiyon (bijection)" tanımlamak, "doğal sayılar kümesi'nin", "eksiltmek" suretiyle, "çokluk" cihetinden "bozulmadıkını", yani "azalmadıkını" peşinen var saymak ve, bu suretle, "doğal sayılar kümesi'nin", "sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme" olduğunu örtük şekilde önden kabul etmektir.

G. Cantor'un, "doğal sayılar kümesi'nin", "sonsuz çokluk'ta sayılabilir küme" olduğuna dair "muhakeme'si" bu itibarla "döngüsel gösterim'den (circulus in demonstrando)" ibarettir; bu nedenle de "geçersiz'dir".

Bu bakımdan, "doğal sayılar kümesi'ni", "doğal sayılar kümesi'nin (bir) alt kümesi" ile "bir'e'bir örtüştüren fonksiyon (bijection)" tanımlamak suretiyle, "doğal sayılar kümesi'nin", "sayılabilir (countable)" surette "sonlu-ötesi çokluk'ta (müteşekkil) cisim" olduğunu düşünmek mümkün değildir.

Yukarıda belirttik; "doğal sayılar kümesi" ve "doğal sayılar kümesi'nin (bir) alt kümesi", "tamga-isim theo-graphiası" cihetinden, "fikriyat (logia)" esasında "sonlu (iç'siz) sayılabilir çokluk'ta (müteşekkil) cisimler'dir".

Bu itibarla, "doğal sayılar kümesi'nin", "sonlu-ötesi (iç'siz) sayılabilir çokluk'ta" olduğunu ileri sürmek, "tamga-isim theo-graphiası" esasında "zemin" cihetinden "tahayyül (phantasia)" esasında "hikâyat'tır (historia)".

Bu hususları dikkate al(a)mayan G. Cantor, "doğal sayılar kümesi'nin", "sonsuz sayılabilir çokluk'ta" olduğu "zann'ı'ndan" hareketle, "gerçel sayılar'a" mahsusen "sonsuz sayılamaz çokluk'ta küme" ve, buna mahsusen farklı "kardinalite (cardinality)" inşa ettiğini düşünür.

[31] "Çokluk ölçü'sü azaltılmış" ifadesini, bu bağlamda, "kardinalite'si azaltılmış" şeklinde de düşünebiliriz.

G. Cantor'un "sonsuz sayılamaz çokluk'ta küme" ve, buna mahsusen farklı "kardinalite (cardinality)" inşa ettiğini ileri sürdüğü bu "diagonal muhakeme'si", yukarıda "doğal sayılar kümesi" cihetinden anlattık, "döngüsel gösterim'e (circulus in demonstrando)" dayanır; bu itibarla da "geçersiz'dir".

"Tamga-isim theo-graphiası" cihetinden, "fikriyat'ın (logia)" kaydı altında inşa edilen G. Cantor'un her iki "muhakemesinin" de, "zemin" bakımından "asl'ı" bulunmaz.

"Fikriyat'a (logia)" mahsusen "sonlu-ötesi (iç'siz) çokluk'ta (müteşekkil) cisim" inşa etmek, yukarıda anlattık, "tamga-isim theo-graphiası" bakımından mümkün değildir; bu nedenle.

"Fikriyat (logia)" esasında "(aşkın) suret'siz isim" olarak "doğal sayılar kümesi", bu nedenle, "sonlu (iç'siz) çokluk'ta sayılabilir (müteşekkil) cisim'dir".

"(Aşkın) suret'siz isim" olarak "doğal sayılar kümesi'nin", tekraren belirtelim, bizatihi "tamga-isim « v »'ye" temasını düşünemeyiz.

"Na-vücud beden" olarak "(aşkın) suret'siz ism'in", "(İlâh'i) İsm'e" mahsus "Vücud" olarak "kadim tarih'e" teması mümkün değildir; bu nedenle.

G. Cantor'un her iki "muhakeme'si" de, bu bakımdan, "zemin'e" mahsusen "asl'ı" bulunmayan "tahayyül (phantasia)" esasında "hikâyat'tır (historia)".

"Turing makineleri" tasavvurunu, bu tasavvurun "sonlu-ötesi" cihetinden yol açtığı neticeleri, "karar verme meselesi'ni (Entscheideungsproblem)" ve "Gödel eksiklik theoremleri'ni (Gödel incompleteness theorems)" bu hususları da dikkate alarak yeniden düşünmek gerekir.

Yazının hududunu ziyadesiyle aşması sebebiyle bu noktaları daha öteye açmadık.

Bir hususa temas ederek yazıyı nihayete bağlayalım.

"Yapay zeka (artificial intelligence)" ile, kısaca ifade edelim, "algoritmalar çokluk'u (multitude of algorithms)" suretiyle ve, "nisbetli birlik (unitas ratio'nalis)" olarak "zaman'ın" kaydı altında "fikriyat (logia)" esasında "işleyiş'i (mechanismus)" kastediyoruz.[32]

"Algoritmalar çokluk'u (multitude of algorithms)", bu bağlamda, farklı "fikriyat (logia)" alanlarını kapsar; mesela "sinir bilimi (neuro science)" ve geniş manada "matematik" gibi.

"Algoritmalar çokluk'u (multitude of algorithms)" esasında "işleyiş'e (mechanismus)" mahsus "icraat", "hesap (computation)" yapmayı farklı cihetlerden aşmakla

[32] Bu ifade, esasa dair olmakla birlikte, dar bir tasvirden ibarettir.

birlikte, “Turing makineleri’ne” mahsusen yukarıda anlatılan esasların kaydına bağlıdır.[33]

“Fikriyat (logia)” esasında “işleyiş (mechanismus)” olarak “yapay zeka (artificial intelligence)”, “düşkün’e” mahsustur.

Öncelikle belirtelim; “fikriyat (logia)” esasında “dil” ile, “fikriyat’a (logia)” mahsus “(bir) dil’i” karıştırmamak gerekir.

Bu manada “dil”, “önerme’nin (propositio)” kaydı altında, “düşkün’e” mahsus “suret’tir”.

Bu surette “önerme (propositio)”, “uzunluk” ölçüsünde olmak üzere, “iç’te”, “suret’siz isim” ve “(suret’siz) yük’le’m” taşır.

“Düşkün”, kendi “suret’i” olarak “dil’in” kaydı altında, “(bir) dil’e” mahsusen “(suret’siz) cümle” telaffuz eder.

“(Suret’siz) cümle”, nisbetli topo-graphia’nın (topo-graphia ratio’nalis)” kaydı altında, “(suret’siz) isim’den” ve “(suret’siz) yüklem’den”, “yanyanalık” esasında müteşekkildir.

“Düşkün”, “yapay zeka’yı (artificial intelligence)”, “(bir) dil’e” mahsus “(suret’siz) cümle” esasında inşa eder.

“(Suret’siz) cümle”, “içsiz’dir”.

Bu bakımdan, “yapay zeka’ya (artificial intelligence)” mahsusen, “dil” esasında “suret” düşünemeyiz.

Bizatihi “düşkün”, bu nedenle, “yapay zeka (artificial intelligence)” vasıtasıyla ikame edilemez.

Aksi takdirde, “yapay zeka (artificial intelligence)” teşkilinden, “(ism’i) vücud’un” kaybı suretiyle, “dil” esasında bahsetmek gerekir ki, yukarıda belirttik, bu mümkün değildir.

Bu itibarla, yani “dil’e” mahsus “(iç’li) önerme” cihetinden “yapay zeka (artificial intelligence)”, “dilsiz’dir”; bu nedenle de “okur-yazar” olarak ele alınamaz.

Bu bakımdan, mesela “yapay zeka’ya (artificial intelligence)” mahsus “icraat” suretiyle “sonlu’ya” izafi olmayan “sonlu ötesi” inşa edemeyiz.

“Fikriyat (logia)” esasında “işleyiş (mechanismus)” olarak “yapay zeka (artificial intelligence)” vasıtasıyla, “(İlâh’i) İsim” olarak “O’ya (Hüve)” ve, bu suretle “tamga-isim « v »’ye” ve, “.. …” ölçüsüne temas düşünülemez; bu nedenle.

[33] Bu bağlamda “icraat” ile kastedilen, “fikriyat’ın (logia)” kaydı altında olmak üzere, mesela “öğrenmek’tir”, “karar vermek’tir”, “yapı (constructio)” esasında “inşa etmek’tir”; bu örnekleri kolaylıkla çoğaltabiliriz.

Bu itibarla, “yapay zeka (artificial intelligence)” marifetiyle, “Eukleides geometriası’na” mahsusen “sonlu-ötesi (iç’siz) uzunluk’ta (müteşekkil) cisim” ve, “arithmetike’ye” mahsusen “sonlu-ötesi (iç’siz) çokluk’ta (müteşekkil) cisim” inşa edilemez.

Bu nedenle, “Turing makineleri’ni”, “yapay zeka (artificial intelligence)” vasıtasıyla, herhangi bir cihetten “tamga-isim « v »’ye” ve, “.. …” ölçüsüne temas eden surette “yeni’den inşa et’mek” mümkün değildir.

Bu surette “inşa”, “düşkün’e” mahsus “yapay zeka (artificial intelligence)” marifetiyle, “(suret’siz) cümle”, yani “(iç’siz) cümle” esasında “öğrenmenin” kaydına bağlanamaz; “yapay zeka (artificial intelligence)” vasıtasıyla bu esasta “öğrenmek” suretiyle “fikriyat’ı (logia)” aşmak mümkün değildir, bu manada; kısaca belirtmiş olalım.[34-35]

[34] Bu hususlar, yukarıda anlatılanlar esasında kolaylıkla açılabilir. Bizatihi “nazariyat (theoria)”, “yapay zeka (artificial intelligence)” marifetiyle inşa edilemez.
[35] Bu ifade, “düşkün’e” mahsusen de geçerlidir; yani “düşkün”, “(bir) dil” esasında “öğrenmek” suretiyle “fikriyat’ı (logia)” aşamaz.